Julius Evola

Tragedia Gărzii de fier

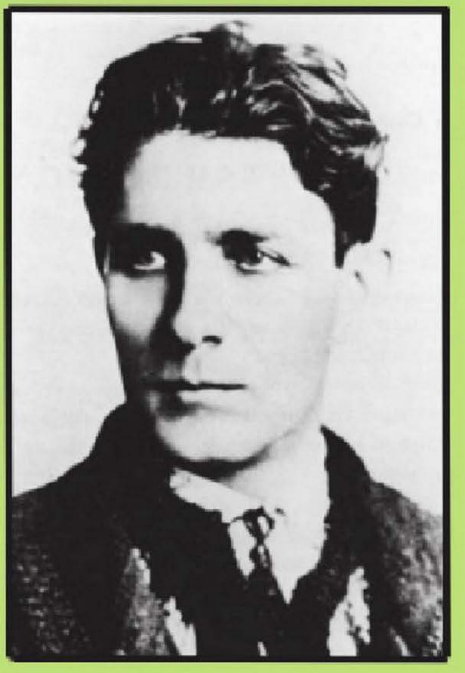

criterion
publishing

JULIUS EVOLA

TRAGEDIA GĂRZII DE FIER

Editor: Gabriel STĂNESCU
Copyright © Criterion Publishing, 2010
Tehnoredactare și coperta: Mihai Grigore

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EVOLA, JULIUS
Tragedia Gărzii de Fier / Julius Evola ; trad.: Valeria Mocănaşu ; ed.: Gabriel Stănescu ; îngrijitor de ed.: Claudiu Mutti. - București : Criterion Publishing, 2010
ISBN 978-973-8982-71-0

I. Mocănaşu, Valeria (trad.)
II. Stănescu, Gabriel (ed.)
III. Mutti, Claudio (ed.)

329(100) Legionar

Julius Evola

TRAGEDIA GĂRZII DE FIER

Ediţie îngrijită şi prefaţă de Claudio Mutti

În româneşte de Valeria Mocănaşu

criterion publishing

Bucureşti, 2010

PREFAȚĂ

Poate nu există mișcare „naționalistă" sau „fascistă" între cele două războaie care să fie mai calomniată ca aceea care, sub diverse forme, a fost condusă de Corneliu Codreanu. În același timp nu există mișcare de inspirație asemănătoare între multe care au marcat epoca în Europa, care să fi stârnit atâta farmec și interes, chiar și numai pe plan emotiv.

Nu tot, sub primul aspect se explică prin „frica" pe care aceasta, chiar la mare distanță de timp, putea să o inspire dictaturii comuniste care a dominat România până în 1989, din cauza faptului că „diaspora" românească, emigranții români, sunt aproape în întregime constituiți la un anume nivel cultural de către intelectuali gardiști sau legionari de diverse generații (ajunge sa amintim unii români expatriați mai cunoscuți în lume - Eliade, Cioran, Noica ca să enumerăm numai câțiva - au avut contacte mai mult sau mai puțin semnificative cu mișcarea lui Codreanu). Evident există ceva mai profund: altfel nu s-ar putea explica ostilitatea, o adevărata ură care, din punct de vedere ziaristic si istoriografic, vine la suprafață de fiecare dată când se vorbește de Garda de Fier, de Legiunea Arhanghelului Mihai, sau de șeful lor. Numai lipsă de informare, numai o opera de demolare ideologică? Cine știe? Poate neacceptarea, neînțelegerea culturii, a idealurilor și acțiunilor concrete ale mișcării legionare, sunt datorate acelei „dimensiuni spirituale" care a fost așa de

bine pusă în evidenţă de Julius Evola în intervenţiile sale asupra Gărzii de Fier în cursul celor mai mult de trei zeci de ani. S-a ajuns la faptul grotesc – într-un articol din *Corriere della Sera* din 1994 – de a aduce ca dovada majoră a „antisemitismului" lui Evola preţuirea acestuia pentru Codreanu şi mişcarea sa. Totuşi, de acum două zeci şi cinci de ani, materialul documentar şi interpretativ e abundent asupra acesteia, desigur nu numai din partea istoriografiei „antifasciste" (adică din principiu „anti" faţă de ceea ce se studiază şi se analizează) ca să ne putem permite să judecăm în cunoştinţă de cauză, pe baza faptelor, a datelor, a mărturiilor directe, a textelor de epocă regăsite. Ne gândim la operele de pionierat ale lui Carlo Sburlati, din biografia *Codreanu il Capitano* (Volpe 1971), la antologia *Codreanu şi Garda de Fier* (Volpe 1977), dar mai ales la activitatea editorială a lui Claudio Mutti, care a dat la tipar numeroase documente legionare, opere ale lui Codreanu însuşi, memorii şi amintiri ale gardiştilor din diaspora, care au la activ numeroase texte tipărite (în româneşte) în cele mai îndepărtate ţări din lume.

Acum, aşa cum am amintit, cred că acel „ceva mai profund" care e prezent în mişcarea codreniştă şi care atrage atâta ostilitate, să fie aspectul său spiritual, dimensiunea sa transcendentă: ea e atât de departe de orizonturile istoriografiei actuale şi mai ales de ziaristica amatorială, superficială şi repetitivă încât trezeşte sentimente negative. Spiritualitatea şi transcendenţa care sunt puse în adecvată evidenţă în articolele pe care Evola le-a dedicat Gărzii de Fier şi lui Codreanu şi care aici se repropun organic şi în mod complet: din cele cinci publicate în 1938, anul întâlnirii dintre Evola şi Căpitanul şi al tragediei mişcării sale, trei au fost deja incluse în antologia Sburlati, acum de ne-

găsit; al şaselea este amintirea ieşită la puţine luni de la moartea lui Evola; al şaptelea este – aşa cum o prezintă în epocă cotidianul napoletan în care a apărut – o „amintire de călătorie": vizita la Bucureşti aici e văzută nu sub aspectul politic sau ideologic, dar sub cel al notei obiceiurilor, al folclorului, într-o manieră care, tot fiind „ziaristică", demonstrează obişnuita profunditate şi anticonformism al autorului. Eseul introductiv de Claudio Mutti reconstruieşte pentru prima oară, cu multe particularităţi inedite înţelese prin intermediul contactelor epistolare sau personale, faimoasa vizită în România din 1938, ca şi raporturile dintre Julius Evola şi intelectualii legionari, şi activitatea mişcării codreniste în Italia. În acest mod e posibilă încadrarea cu majoră exactitate decât în precedenţă a peregrinărilor lui Evola şi contactele lui cu reprezentanţii „Tradiţiei" şi a „revoluţiei conservatoare" în Europa.

Dar natural, mai este încă mult de făcut, chiar dacă acesta este un important pas înainte pentru a pune în evidenţă calitatea de muncă a autorului în acea perioadă, în general subapreciată sau negată.

EVOLA ŞI ROMÂNIA

Când, cu doi ani înainte de a muri[1] ne-am prezentat înaintea uşii locuinţei sale declarând că am venit din Italia anume ca s-o întâlnim, văduva lui Corneliu Codreanu ne spuse imediat că vizita noastră îi amintea de o alta.

Doi sau trei italieni, „ziarişti probabil" au venit la Casa Verde unde Codreanu locuia cu soţia, cu puţin timp înainte de arestarea Căpitanului[2] (care avusese loc în noaptea dintre 16 şi 17 aprilie 1938). Era miercuri sau vineri, una din zilele din săptămână în care legionarii ţineau aşa-zisul „post negru", adică o totală abstinenţă de la mâncare, băutură şi fum până la asfinţit; sau poate era o zi de marţi, o altă zi pe care Codreanu o consacra deseori postului. Căpitanul de fapt atunci postea şi întreţinea în biroul său doi sau trei vizitatori italieni, până când, spre asfinţit, spune

---

[1] Elena Ilinoiu văd. Praporgescu (a luat prenumele de la bărbatul din a doua căsătorie) a murit la Bucureşti în 8 septembrie 1944, în vârsta de nouăzeci de ani. Conf. articolelor noastre: Claudio Vetri, *Elena Codreanu: le mie prigioni*, în *L'Italia* săptămânală, 13 aprilie 1994; C. Mutti, Elena Codreanu povesteşte în *Orion*, decembrie 1994; C. Mutti, Codreanu şi Italia, în *Pagine libere*, aprilie 1995.

[2] În noaptea dintre 16 şi 17 aprilie 1938 Codreanu a fost arestat şi închis la Jilava, unde a primit condamnarea pentru şase luni de puşcărie pentru ultraj, cu o scrisoare trimisă în 26 martie, consilierul regal Nicolae Iorga. Procesul pentru ultraj şi arestarea a fost preludiul procesului următor, care avea ca scop eliminarea definitivă a lui Codreanu şi a mişcării legionare. Conf. *Procesul Codreanu*, îngrijit de Horia Cosmovici, *Edizioni all'insegna del Veltro*, Parma 1989.

soției să pună masa: italienii ar fi cinat cu el. „Dar Corneliu, dragă, nu știam că avem oaspeți, și avem numai o farfurie de fasole păstăi cu care tu întrerupi postul!" – protestă ea încurcată. „Nu are importanță, – obiectă Căpitanul – ceea ce mănânc eu or mânca și ei". Și așa invitații își împărțiră cu dreptate fasolea păstăi; „dar italienii aceia – zicea văduva lui Codreanu povestind episodul – nu încetau să-și manifeste entuziasmul pentru mâncare și să elogieze cina!"

Întâmplarea povestită de văduva Căpitanului ar fi putut avea loc cu ocazia vizitei lui Virginio Gayda, care în ianuarie 1938 publicase în *Giornale d'Italia* o conversație a lui cu Corneliu Codreanu; sau a lui Francesco Maratea, care în aceeași lună publicase un interviu analog în *Messaggero;* sau a lui Virgilio Lilli, care scrisese despre întâlnirea sa cu Codreanu în *La lettura* din 1 ianuarie 1939. Dar poate e mai probabil că anecdota trebuie încadrată într-o circumstanță diversă și că între italienii cu care Codreanu împărțise păstăile ar fi fost Julius Evola. Câteva coincidențe nu lipsesc: în articolele scrise în 1938 pentru unele ziare și reviste[3], Evola lasă de înțeles că ar fi ajuns la Casa Verde

---

[3] Colocviul cu șeful „Gărzii de Fier", în Regimul Fascist, 22 martie 1938 (Buletinul Centrului de Studii Evoliani a. VII. n. 17 aprilie 1976. Trad. Franc. *Légionnarisme ascétique. Rencontre avec le chef des „Gardes de Fer* în *Totalité*, a I. n." Aprilie-iunie 1977). *Naționalism și misticism: Garda de Fier,* în *Corriere Padano,* 14 aprilie 1938 (Retip. în *Codreanu și Garda de Fier* îngrijită de Carlo Sburlati, Volpe, Roma 1977). După asasinarea lui Codreanu; tragedia legionarismului românesc, în Corriere Padano, 6 decembrie 1938 (Retip. în *Codreanu și Garda de Fier).* Același text, cu titlul *Drama legionarismului românesc,* apare în *Lo Stato,* a. IX. n. 12. decembrie 1938 (Ret. în *J. Evola, Lo Stato* (1934-1943), Fundația Julius Evola, Roma 1995, pp 267-271). În *Frământarea românească: voce de dincolo de mormânt,* în *Quadrivio,* 11 decembrie 1938 (Retip. *În Codreanu și Garda de Fier,* cit.) *Tragedia „Gărzii de Fier" română: Codreanu, La Vie Italienne,* a. XXVI, n. 309, decembrie 1938 (Retip. în *Domani,* a. I, n. 2-3, mai-

împreună cu alţi vizitatori, aminteşte că s-a întâmplat într-o zi în care legionarii ţineau post şi menţionează prezenţa doamnei Codreanu, care-i oferi apă şi dulceaţă[4].

După război, Evola nu-si va mai aminti cu siguranţă anul precis în care se întâlnise cu Căpitanul: în *Il cammino del Cinabro*, în articolul evocativ redat în *Civiltà*, într-o scrisoare privată scrisă directorului de la *Vie della Tradizione*[5], în studiul asupra *Il fascismo* găsim indicat anul 1936. Numai în ultima ediţie a cărţii *Il fascismo* îngrijită de el, Evola se corectează şi menţionează anul 1938. De altfel Mircea Eliade, care l-a cunoscut personal pe Evola în timpul vizitei acestuia din urmă la Bucureşti, în părţile de *Diario* publicate în anii optzeci indică din partea sa anul 1937[6]. Că era vorba în schimb inechivocabil de 1938, se poate deduce uşor din datarea articolelor scrise de Evola pentru *Regime Fascista*, *Corriere Padano*, *Lo Stato*, *La Vita Italiana*, dacă nu şi din indicaţiile unor circumstanţe politice. „Tutto per la Patria" a fost dizolvat de acelaşi Codreanu, recent (...) actualul Patriarh e preşedintele unui cabinet dorit de Rege"; şi apoi: alegerile (...) au fost revocate"; în

---

decembrie 1978; apoi în J. Evola, Il „genio d'Israele", Il Cinabro, Catania 1992). Întâlnirea cu Codreanu e evocată după, de Evola în *Întâlnirea cu Codreanu* în *Civiltà*, a. I, n. 2, septembrie-octombrie 1973 (Trad. română *Întâlnirea cu Codreanu* în *Puncte Cardinale*, iulie 1994; trad. germ. *Meine Begegnung mit Codreanu*, în *Vorderste Front*, n. 6,octombrie 1994). Şi Evola, *Il cammino del cinabro*, Scheiwiller, Milano 1963, pp. 151-152; 2a ed. 1972, pp. 139-140; *Il Fascismo*, Volpe, Roma 1964, p 32; 2a ed. 1970, pp. 36-37; 3a ed. 1974 (rec. de Settimo Sigillo, Roma 1989), p. 35.

[4] Dulceaţă aromatică care se oferă oaspeţilor.

[5] J. Evola, *Lettera a Gaspare Cannizzo* (Palermo), 29 iulie 1971, în: J. Evola, *Lettere 1955-1974, La terra degli avi, Finale Emilia* s.d. (1996), p. 104.

[6] M. Eliade. *Fragments d'un journal II 1970-1978*, Gallimard, Paris 1981, p. 193. *Memoire II 1937-1960. Les moisons du solstice*, Gallimard, Paris 1988, p. 153.

sfârşit „ trăiam atunci, încă sub impresia efemerului apare-dispare al Cabinetului Goga, al constituţiei noi, aprobate de un plebiscit *formal*, a noii atitudini autoritare a guvernului central român"[7].

1938 e un an de intensă activitate a lui Evola în Europa. După o relaţie secretă trimisă de Ahnenerbe la Heinrich Himmler, baronul Evola exercită „presiuni asupra conducătorilor şi funcţionarilor fie din Partid cât şi din Stat" şi dezvoltă o „activitate de propagandă în ţările vecine"[8]. În 1938 de fapt scriitorul italian frecventează la Praga „înalte personalităţi cehe cu funcţie de guvern"[9], printre care Ministru de Externe Kamil Krofta şi, în concordanţă cu ambientul politic german şi austriac, desfăşoară o cercetare privitor la posibilitatea de a oferi Nemţilor din Sudeţi un stat autonom în interiorul Cehoslovaciei. Nu e de exclus deci că autorul notei informative, vorbind de „Ţările vecine" Germaniei, în care Evola îşi desfăşura activitatea, putea să facă aluzie şi la România.

În ceea ce priveşte Mişcarea legionară, în primele luni ale lui 1938 aceasta îşi intensifică contactele cu Italia, ca urmare a fundaţiei cuibului „Dacia", înfiinţat la Roma în septembrie 1937. De intensificarea acestor contacte măr-

---

[7] J. Evola, *Naţionalism şi misticism*, cit.; *După asasinarea lui Codreanu*, cit.; în *Frământarea românească* cit. La datarea articolelor lui Evola s-a abţinut evident Michele Rallo, care colocă corect în martie 1938 vizita lui Evola la Codreanu. Conf. M. Rallo, *Epoca revoluţiilor naţionale din Europa*, Vol. III România, Ed. Settimo Sigillo, Roma 1990, p.68.

[8] Opriţi Evola semnat SS, îngrijiti de Bruno Zoratto, în *Italia săptămânală*, 9 februarie 1994, pp 52-54.

[9] J. Evola, *Balanţa europeană a crizei cehoslovace*, în Bibliografie Fascistă, a. XIV, n. 12 (decembrie 1938) ret. în: J. Evola, *Explorări şi examinări. Scrierile din „Bibliografia Fascistă"*. Ed. all'insegna del Veltro, Parma 1995 , vol. I, pp. 237-248. Conf. C. Mutti, *Evola a Praga*, în *ORION*, ianuarie 1995, pp. 40-41.

împreună cu alţi vizitatori, aminteşte că s-a întâmplat într-o zi în care legionarii ţineau post şi menţionează prezenţa doamnei Codreanu, care-i oferi apă şi dulceaţă[4].

După război, Evola nu-si va mai aminti cu siguranţă anul precis în care se întâlnise cu Căpitanul: în *Il cammino del Cinabro*, în articolul evocativ redat în *Civiltà*, într-o scrisoare privată scrisă directorului de la *Vie della Tradizione*[5], în studiul asupra *Il fascismo* găsim indicat anul 1936. Numai în ultima ediţie a cărţii *Il fascismo* îngrijită de el, Evola se corectează şi menţionează anul 1938. De altfel Mircea Eliade, care l-a cunoscut personal pe Evola în timpul vizitei acestuia din urmă la Bucureşti, în părţile de *Diario* publicate în anii optzeci indică din partea sa anul 1937[6]. Că era vorba în schimb inechivocabil de 1938, se poate deduce uşor din datarea articolelor scrise de Evola pentru *Regime Fascista*, *Corriere Padano*, *Lo Stato*, *La Vita Italiana*, dacă nu şi din indicaţiile unor circumstanţe politice. „Tutto per la Patria" a fost dizolvat de acelaşi Codreanu, recent (...) actualul Patriarh e preşedintele unui cabinet dorit de Rege"; şi apoi: alegerile (...) au fost revocate"; în

---

decembrie 1978; apoi în J. Evola, Il „genio d'Israele", Il Cinabro, Catano 1992). Întâlnirea cu Codreanu e evocată după, de Evola în *Întâlnirea cu Codreanu* în *Civiltà*, a. I, n. 2 septembrie-octombrie 1973 (Trad. română *Întâlnirea cu Codreanu* în *Puncte Cardinale*, iulie 1994; trad. germ. *Meine Begegnung mit Codreanu*, în *Vorderste Front*, n. 6,octombrie 1994). Şi Evola, *Il cammino del cinabro*, Scheiwiller, Milano 1963, pp. 151-152; 2a ed. 1972, pp. 139-140; *Il Fascismo*, Volpe, Roma 1964, p 32; 2a ed. 1970, pp. 36-37; 3a ed. 1974 (ret. de Settimo Sigilio, Roma 1989), p. 35.

[4] Dulceaţă aromatică care se oferă oaspeţilor.

[5] J. Evola, *Lettera a Gaspare Cannizzo* (Palermo), 29 iulie 1971, în: J. Evola, *Lettere 1955-1974. La terra degli avi, Finale Emilia* s.d. (1996), p. 104.

[6] M. Eliade. *Frogments d'un journal II 1970-1978*, Gallimard, Paris 1981, p. 193. *Memoire II 1937-1960. Les moisons du solstice*, Gallimard, Paris 1988, p. 153.

sfârşit „ trăiam atunci, încă sub impresia efemerului apare-dispare al Cabinetului Goga, al constituţiei noi, aprobate de un plebiscit *formal*, a noii atitudini autoritare a guvernului central român"[7].

1938 e un an de intensă activitate a lui Evola în Europa. După o relaţie secretă trimisă de Ahnenerbe la Heinrich Himmler, baronul Evola exercită „presiuni asupra conducătorilor şi funcţionarilor fie din Partid cât şi din Stat" şi dezvoltă o „activitate de propagandă în ţările vecine"[8]. În 1938 de fapt scriitorul italian frecventează la Praga „înalte personalităţi cehe cu funcţie de guvern"[9], printre care Ministru de Externe Kamil Krofta şi, în concordanţă cu ambientul politic german şi austriac, desfăşoară o cercetare privitor la posibilitatea de a oferi Nemţilor din Sudeţi un stat autonom în interiorul Cehoslovaciei. Nu e de exclus deci că autorul notei informative, vorbind de „Ţările vecine" Germaniei, în care Evola îşi desfăşura activitatea, putea să facă aluzie şi la România.

În ceea ce priveşte Mişcarea legionară, în primele luni ale lui 1938 aceasta îşi intensifică contactele cu Italia, ca urmare a fundaţiei cuibului „Dacia", înfiinţat la Roma în septembrie 1937. De intensificarea acestor contacte măr-

---

[7] J. Evola, *Naţionalism şi misticism*, cit.; *După asasinarea lui Codreanu*, cit.; În *Frământarea românească* cit. La datarea articolelor lui Evola s-a abţinut evident Michele Rallo, care colocă corect în martie 1938 vizita lui Evola la Codreanu. Conf. M. Rallo, *Epoca revoluţiilor naţionale din Europa*, Vol. III România, Ed. Settimo Sigillo, Roma 1990, p.68.

[8] Opriţi Evola semnat SS, îngrijită de Bruno Zoratto, în *Italia săptămânală*, 9 februarie 1994, pp 52-54.

[9] J. Evola, *Balanţa europeană a crizei cehoslovace*, în Bibliografie Fascistă, a. XIV, n. 12 (decembrie 1938) ret. în: J. Evola, *Explorări şi examinări. Scrierile din „Bibliografia Fascistă"*, Ed. all'insegna del Veltro, Parma 1995 , vol. I, pp. 237-248. Conf. C. Mutti, *Evola a Praga*, în *ORION*, ianuarie 1995, pp. 40-41.

de Fier învinge".

„Nu vin la Roma". După cum ne-a povestit Elena Codreanu, „în perioada dictaturii regale, când raporturile cu guvernul erau întinse la maxim, Corneliu decisese să plece în Italia. Locuiam atunci în Casa Verde şi într-o bună zi îmi zise să pregătesc strictul necesar pentru călătorie. Umplui două valize şi aşteptai. Dar el n-a mai vorbit de plecare. Corneliu înţelesese că Guvernul dorea plecarea lui, pentru a putea distruge Mişcarea legionară. Deci, îşi zicea, eu nu vreau să fac ceea ce ei doresc".

„A fost în martie"[14], după cum rezultă din articolele lui Evola, când acesta se întâlni cu Codreanu. Indicarea acestei luni găseşte o precisă confirmare: Vasile Lovinescu[15], care îl cunoscuse personal pe Evola la Bucureşti şi rămăsese cu impresia de „un tip de kshatriya"[16], fu impresionat de faptul că scriitorul italian înfrunta clima rigidă din martie românesc îmbrăcat în haine subţiri[17].

Era deci perioada în care doamna Codreanu aştepta de la o zi la alta să plece în Italia. Poate vizita lui Evola avea în vreun mod legătură cu acest proiect momentan al Căpitanului? Poate cei doi vorbiseră despre această eventualitate? Pe baza celor cunoscute, nu o putem spune cu certitudine.

---

[14] În *Frământarea românească*, cit.

[15] Despre Vasile Voiculescu, alias Gelicus (1905-1984), conf. C. Mutil, *Les plumes de l'Archange*, Ed.Hèrodo, Chalon-sur-Saône 1993, pp. 133-138; ed. it. măreşte *Le penne dell'Arcangelo*, Ed. Barbarossa, Milano 1995, cap. V. De V. Lovinescu, se văd *Dacia nordică*, Ed. all'insegna del Veltro, Parma 1984 şi *Coloana Traiană*, Ed. all'insegna del Veltro, Parma 1995.

[16] Lovinescu dădu acea judecată a lui Evola vorbind cu Andrei Pleşu (1948) care din 1990 la 1992 a fost ministrul culturii în guvernul Iliescu.

[17] Datorăm informaţia ex vice primului ministru Gelu Voican Voiculescu (n. 1941), care frecventa Vasile Lovinescu, de văzut René Guénon, Editura Georgiana, Bucureşti 1994, care citează Evola a p. 74.

* * *

După cum ne asigură ex vice prim ministrul român Gelu Voican Voiculescu, Evola fu pus în contact cu Codreanu de Vasile Lovinescu, al cărui frate Horia, (1917-1983), cunoscut dramaturg, era militant al Gărzii de Fier. Din partea sa Evola scria în 1971 lui Gaspare Cannizzo: "...E adevărat că M. Eliade a făcut parte din Garda de Fier şi l-a cunoscut pe Codreanu la Bucureşti în 1936: lui M. Eliade nu-i place totuşi, pentru motive lesne de înţeles, să fie amintit acest trecut al său..."

Care să fi fost intermediarul lui Evola: Lovinescu sau Eliade?

Probabil amândoi. „Prieteni români", la plural, scrie de altfel Evola în articolul apărut în *Quadrivio*, chiar dacă în 1973 , în *Civiltà*, va zice că a-l pune în contact cu Căpitanul fusese „un român pe care îl cunoştea deja, care era interesat de studii tradiţionale. Dacă scriind aceste cuvinte Evola se gândea la Eliade, evita să-l menţioneze ca să nu-i provoace vreo încurcătură. Dar discreta frază ar putea foarte bine desemna pe Vasile Lovinescu, care de câţiva ani coresponda cu Guénon, fiind în legătură prin intermediul lui Schuon cu un ordin iniţiatic islamic, urmărise cu atenţie activitatea lui Evola şi iniţiativa lui Krur[18] şi până atunci fusese unicul, în afară de Mircea Eliade şi de filozoful şi poetul Lucian Blaga, care menţionase în România scriitorul italian[19]. Dintr-o scrisoare inedită a lui Guénon în pose-

---

[18] Într-o scrisoare din 24 iulie 1994 Dan Stanca (n. 1955) ne informează că a reperat „unele texte excepţionale" de Lovinescu despre Evola şi iniţiativa lui Krur. Printre documentele scriitorului moldovean a rămas şi o scrisoare inedită a lui Evola.

[19] „Cât priveşte ecoul (lui Evola, n.d.r.) pe care gândul său l-a avut în România, e interesant de amintit că eu am scris despre opera sa un lung studiu din

sia noastră şi datată 29 ianuarie 1938, rezultă că fu metafizicul francez a pune Evola în contact cu Lovinescu.

În Jurnalul său[20], acolo unde se opreşte asupra vizitei

---

care au apărut unele părţi începând cu 1927, în timp ce în 1928 am întreprins un studiu care a rămas în stadiu de manuscris. De atunci unicul care a citat numele său, în ţara noastră, a fost, în 1933, colegul nostru de redacţie V. Lovinescu" (M. Eliade, rec. de *Revoltă împotriva lumii moderne*, în *Vremea*, VIII, 382, 31 martie 1935, p. 6). Din lungul studiu de care vorbeşte Eliade, am reuşit să individuăm doar partea iniţială: Ocultismul în cultura europeană, în Cuvântul, III, 943, 1 decembrie 1927, pp. 1-2, care e un comentariu al eseului lui Evola, *Valoarea ocultismului în cultura contemporană*, în Bilychnis, XVI, 11 noiembrie 1927, pp. 250-269. Privitor la citaţiile lui Evola în România, după Eliade şi Lovinescu e rândul lui Lucian Blaga (1895-1969), care în fundamentalul său *Orizont şi stil* din 1936 scrie „Italianul Evola construieşte, în baza „amintirilor" mitologice, vârsta de aur a unei umanităţi nordice, de spiritualitate solară şi de caracter regal şi viril" (L. Blaga, *Orizont şi stil*, îngrijită de Antonio Banfi, A. Minuziano Editore, Milano 1946, p. 133). În orice caz, la Bucureşti circula ediţia din 1937 *Ministero del Graal*: o copie, sublinieri explicative, era prezentă în biblioteca lui Ion Frunzetti, legionar, elevul lui Eliade la universitate, după profesor la Institutul de Istoria Artei şi consilier a lui Ceauşescu pentru relaţii culturale.

[20] Reevocând vizita făcută în 1951 a Roma, Eliade scrie: „L-am întâlnit (Evola, n.d.r.) o singură dată, în primăvara anului 1937, când Nae Ionescu m-a invitat la prânz împreună cu el" (*Le missonss du solstice*, cit; p. 153). Şi cu ocazia morţii lui Evola: „Îl cunoscusem în 1937, prin intermediul lui Nae Ionescu. În afară de noi trei, erau prezenţi şi Octav Onicescu şi prietena din acel timp al profesorului. În aceeaşi dimineaţă (s-a văzut că de fapt fusese după-amiază, n.d.r.), Evola a avut ocazia să se întreţină cu Codreanu, şi această întâlnire l-a surprins plăcut. Precum Evola îl interogase privitor la tactica politică pe care intenţiona să o pună în practică şi şansele legiunii la următoarele alegeri, Codreanu îi vorbise despre efectele întemniţării asupra individului, de misticismul pe care îl stârneşte, despre virtuţile contemplative care acolo se pot manifesta, în singurătate, în linişte şi obscuritate care sunt deopotrivă mijloace cu care individul se descoperă lui însuşi. Evola era uimit. Îmi amintesc vag despre consideraţiile pe care le făcu atunci asupra dispariţiei disciplinelor contemplative în politică occidentală" (*Fragment d'un journal* II. 1970-1978, cit., p. 193). – *Despre raportul lui Eliade cu Evola*, conf. *Mircea Eliade e l'Italia*, îngrijit de Marin Mincu şi Roberto Scagno, Jaca Book, Milano 1987, pp. 252-257 Giovanni Monasta, *Raportul Eliade- Evola, o pagină a culturii din nouă su-*

lui Evola la Bucureşti, Eliade desigur nu revendică nici un rol în participarea la întâlnirea avută la Casa Verde – la care de altfel el nu-l însoţi pe Evola, aşa cum îşi amintea văduva Căpitanului[21]. Eliade furnizează mai departe un scurt rezumat al conversaţiei dintre Evola şi Codreanu, care după el s-a desfăşurat într-o dimineaţa a primăverii anului 1937. În baza acestei convingeri, Eliade gândeşte că Evola i-ar fi putut propune lui Codreanu chestiunea participării la alegerile generale, care au avut loc în 20 decembrie 1937. E improbabil că în 1938, când se întâlnesc, Evola ar fi atins un asemenea argument, întrucât cu instaurarea dictaturii alegerile pentru noua Cameră au fost suspendate şi în 21 februarie Codreanu a dizolvat partidul legionar „Totul pentru Ţară"[22].

În orice caz adnotările din *Jurnalul* lui Eliade, în care nu reuşim cu adevărat să relevăm „ironia fină"[23] care Ioan Petru Culianu (1950-1991) ar fi vrut să o recunoască, atestă impresia profundă cu care Evola rămase după colocviul cu Codreanu. Dar în *Jurnalul* Eliade povesteşte anume mai puţin decât ştia. „Nu pot reda pe larg aici cele relatate de Mircea Eliade (poate le va scrie el undeva), dar mă voi

---

te, în *Diorama letteraria*, 120, noiembrie 1988, p. 17; Philipe Baillet, Julius Evola et Mircea Eliade (1927-1974): *une amitié manquée*.

[21] În 27 septembrie 1992 Elena Codreanu ne spuse: „L-am cunoscut, Eliade; dar dacă trebuie să spun unde, ori în casa cuiva ori în sediul din Calea Gutemberg, nu-mi amintesc. Cu Corneliu se întâlnea în sediul din Calea Gutemberg". Deci nu la Casa Verde. Trebuie în schimb considerat că doamna Codreanu tindea să confunde Codreanu cu Mihail Polihroniade (1906-1939).

[22] Conf. C.Z. Codreanu, *Circolari e manifesti*, Ed. all'insegna del Veltro, Parma 1980, pp. 214-216.

[23] I.P. Culianu, *Mircea Eliade und die blinde Schildkröte*, în AA. VV., *Die Mitte der Welt. Aufsatze zu Mircea Eliade*, Herausg von Hans Peterr, Frankfurt am Main 1984, p. 243, nota 95, Postscriptum 1983.

margini să subliniez că după o audienţă de aproape zece sau douăsprezece ore, Evola s-a întors total cucerit de forţa spirituală a Căpitanului, de noblețea credinţei şi ideilor care-l mânau în luptă, menţinându-l pe linia onoarei nepătate şi a celui mai desăvârşit martiriu creştin (...) Şi profesorul italian a început să înşire despre ce au vorbit. De politică, nici vorbă. S-au afundat în dialectica drumului interior, în mistica şi doctrina creştină. Şi, oră de oră, oaspele a uitat de fumat si de foame (...) Nu voi uita niciodată orele de la Paris în care Mircea Eliade, cu bunătatea şi calmul lui atât de caracteristice, cu vocea lui învolburând dangăte de clopot şi triste̦ţi de doină, mi-a relatat acest episod al istoricei întâlniri de la Bucureşti. El mi-a confirmat ceea ce ştiam despre Şeful Legiunii, dar într-o lumină şi în cuvinte care mie până atunci mi se refuzau"[24]. (în *Les deux E'tendards,* I, 1, sept-dec 1988, pp. 45-55; c. Mutti, *Mircea Eliade e la Guardi di Ferro,* Ed. all'Insegna del Veltro, Parma 1989, pp. 40-54; Gianfranco de Turris, L' *„Iniziato" e il Professore,* în *Delle rovine ed oltre, pellicani,* Roma 1995, pp. 219-249.)

La Bucureşti Evola nu se întâlni numai cu Codreanu, dar avu multe „întâlniri şi colocvii"[25], cum aminteşte el însuşi când în 1951 scria un „articol plin de particulare pitoreşti" pentru *Roma* din Napoli. În afară de Vasile Lovinescu, Mircea Eliade şi Nae Ionescu, dintre toate personalităţile pe care Evola le-a cunoscut în zilele acelea rezulta că au fost şi Mihail Manoilescu, Octav Onicescu,

---

[24] Vasile Posteucă, *Dezgroparea Căpitanului,* Ed. Mişcării Legionare, Madrid 1977, pp. 35-36

[25] J. Evola, *Una notte o Bucarest,* în Roma, 9 martie 1951, în completarea acestui caiet.

Constantin Argetoianu, Gheorghe Clime, Marcel Avramescu şi Petre Ţuţea[26].

Mihail Manoilescu (1891-1950), „principalul teoretician român al statului" (Evola), autor de texte de doctrină corporativă dintre care *Le siècle du corporatisme* (Paris 1934) şi *Le Parti unique* (Paris 1937), după ce a parcurs gradele unei strălucite cariere ministeriale a devenit, în 1931, director al Băncii Naţionale; în noiembrie 1932 a fost invitat la Colocviu Volta, ţinut la Roma de către Accademia d'Italia, la care fu prezent si Evola[27]. Preşedinte de CAUR român[28] şi colaborator al aceluiaşi Istituto Europa Giovane care chiar în martie 1938 patrona ediţia italiană a cărţii lui Codreanu *Pentru Legionari*, în februarie al aceluiaşi an Manoilescu a scris prefaţa pentru cartea lui Lorenzo Baracchi Tua, *La Guardia di Ferro* (Goliardia Fascista, Firenze 1938). În iulie 1940 va deveni ministru de Externe în guvernul Grigurcu. Va muri în închisoare.

Profesorul Octav Onicescu, matematician, conferenţiar la Institutul Italian de Cultură din Bucureşti şi colaborator la

---

[26] De colocvii cu Manoilescu şi Argetoianu vorbeşte însuşi Evola în articolul scris pentru *La Vita Italiana*. Prezenţa lui Octav Onicescu la praznicul lui Nae Ionescu alături de Evola şi Eliade o mărturisită de acest ultimul în *Fragments d'un journal II. 1970-1978*, cit, p.193. (conf. *supra*, n. 14). Că Evola i-a întâlnit pe inginerul Clime şi Petre Ţuţea, o ştim de la Gelu Voican Voiculescu. Când la întâlnirea cu Marcel Avramescu, am extras nota bio-bibliografică privitoare la Julius Evola propusă de Florin Mihăilescu şi Dan Stanca şi publicată în *Litere, Arte, Idei*, supl. cult. al *Condeianul*, 2 martie 1992, p.8.

[27] Conf. J. Evola *Il problema „europeo" al Convegno „Volta"*, în *Vita Nuova*, VIII, 216 (decembrie 1932), pp. 1071-1075. Ret. în: J. Evola, *Nazionalismo, germanesimo, nazismo*, Fratelli Melita Editori, Genova 1989, pp. 53-61.

[28] Conf. Theodor I. Armon, *Fascismo italiano e Guardia di Ferro în Storia Contemporanea*, III, 3 septembrie 1972, p. 541-542. Despre CAUR (Comitati di Azione per l'Università di Roma), de văzut Michel A. Ledeen, *l'Internazionale Fascista* cit.

periodicele italo-române[29], era un alt membru al CAUR-ului român, din care făcea parte de la înființare, 16 martie 1936. Marele prieten a lui Nae Ionescu, după moartea acestuia ultimul va deveni președintele asociației intitulată cu numele lui însuși și se va ocupa de publicarea cursurilor sale universitare.

Constantin Argetoianu (1871-1952), „cel mai mare inspirator al noii constituții" (Evola), a traversat un pic toate sectoarele parlamentului, în care a intrat în 1914 și a făcut parte din diverse guverne: între 1931 și 1932 a fost și ministru de Interne și de Finanțe în guvernul Iorga, care a decretat dizolvarea Legiunii. În 1937 s-a înscris în Partidului Agrar fondat de dânsul și a subscris la pactul electoral de neagresiune cu Partidele din coaliția antiguvernamentală, dintre care formația legionară *Totul pentru Țară*. În februarie din 1938 acest „Etern mercenar al politicii române"[30] a intrat ca ministru al Industriei în guvernul Patriarhului Miron Cristea, care va fi complice al *clicii* de curte în asasinarea lui Codreanu. Între septembrie și noiembrie 1939 va fi prim ministru. Argetoianu va reuși să fugă de răzbunarea legionară dar nu și de închisorile comuniste unde va intra în 1950.

Inginer Gheorghe Clime (1889-1939) comandant de Buna Vestire în Mișcarea Legionară, în 1936 a fost numit de Codreanu șef al Corpului Muncitoresc Legionar după care a preluat președinția partidului *Totul pentru Țară*. În noaptea ce a urmat atentatului împotriva primului minis-

---

[29] Conf. Claudio Isopescu, *La stampa periodica rumeno-italiana in Romania e in Italia*, Istituto per l'Europa Orientale, Roma 1937, pp. 65 e 212.

[30] Francisco Veiga, *Istoria Gărzii de Fier 1919-1941*, Humanitas, București 1993, p. 100.

tru Armand Călinescu (21 septembrie 1939), când guvernul va ordona masacrul aristocrației legionare, inginerul Clime va fi torturat în închisoarea din Râmnicu Sărat după care va fi ucis cu o lovitură de baionetă.

Marcel Avramescu (1909-1984) alias Jonatan X Uranus a colaborat ca poet și eseist în mișcări și reviste de avangardă până când, influențat de opera lui Guénon, a intrat în relație cu Vasile Lovinescu și a fondat *Memra*, o revistă care a apărut pentru scurt timp, în care a colaborat, semnându-se Krm, chiar și Eliade[31]. Abandonând definitiv iudaismul, Avramescu îmbrățișează ortodoxia și în timpul războiului va conduce sectorul de studii astrologice și cosmobiologice în *Institutul de Statistică*; în 1949 termină teologia și în 1950 va lua ordinele preoțești schimbându-și numele în Mihail.

În ceea ce-l privește pe Petre Țuțea (1901-1991), ex student al lui Werner Sombart și autor de studii economice și politice, a fost unul din reprezentanții iluștri de ceea ce s-ar putea numi „revoluția conservatoare" română; director general în Ministerul Economiei sub Antonescu, va fi condamnat de comuniști la cinci ani de detenție și la optsprezece ani de muncă forțată, pe care o va ispăși până la amnistia din 1964. Petre Țuțea povesti lui Gelu Voican Vo-

---

[31] Cornel Ungureanu, *Imediata noastră apropiere*, Ed. Facla, Timișoara 1989, p. 112. Cele două fascicole din *Memra* vor apărea traduse în italiană la Editura all'insegna del Veltro. În revista lui Avramescu, Evola nu a fost prezentat într-o lumină pozitivă. Semnându-se cu pseudonimul „Yang", Avramescu a introdus între pozițiile caracteristice ale pseudospiritualismului modern și antitradiționalul individualism a lui Evola", dacă nu „sistemul pseudotantric (de el) preconizat" și „ tradiția mediterană". Sunt fără dubiu acestea „istorisirile lui Avramescu" de care Evola „nu știe nimic" la care se referă Guénon în scrisoarea din 29 ianuarie 1938, reprodusă în insertul fotografic, pentru care ar fi mai bine să nu-l întâlnească.

iculescu că Evola, cu care a cinat la restaurantul „Berlin", a manifestat propria admiraţie pentru valoarea unică a gânditorilor şi filozofilor români, dar în acelaşi timp a notat cu amărăciune cum aceştia nu reuşeau să formeze o unitate de gândire, un curent care să poată influenţa realitatea culturală europeană. „Nu am găsit în nici o parte din Europa – ar fi spus Evola lui Ţuţea – oameni strălucitori ca voi. Dar ca intelectualitate română nu însemnaţi nimic, pentru că nu sunteţi în gradul de a forma o şcoală de gândire. Tragedia naţională a românilor consistă în faptul că aceştia, în loc să construiască o naţiune înţeleasă ca entitate spirituală, sunt doar o sumă de indivizi".

„Petre Ţuţea – ne-a spus Gelu Voican Voiculescu – cunoştea opera lui Evola; în măsura în care Ţuţea a exercitat influenţa sa, a putut vehicula în România elemente de origine evoliană". Dar despre un impact *direct* al operei lui Evola în România, afirmă ex vice prim ministrul, nu putem vorbi, pe când în ceea ce priveşte Guénon, putem susţine fără a exagera că România este ţara cea mai guénoniană din lume. De aceea, continuă Voican Voiculescu, „influenta lui Evola nu e din păcate comparabilă cu aceea a lui Guénon (a cărui operă, transmisă cu o anume continuitate, a influenţat mulţi intelectuali români, aşa încât la noi au existat diferite cercuri guénoniane, care au acţionat paralel, fiind totuşi în necunoştinţă unul de altul). Aceasta se datorează faptului că Evola a fost mai puţin tradus în România, chiar nu a fost deloc tradus[32], şi oricum a fost cunoscut mai puţin decât

[32] Când Gelu Voican Voiculescu ne-a dat aceste declaraţii (în 13 iulie 1994), Andrei Pleşu nu publicase încă ediţia românească a *Metafizica sexului*. Trad. Sorin Mărculescu. Humanitas, Bucureşti 1994), nici nu era în circulaţie numărul de *Puncte Cardinale* din iulie 1994 cu traducerea (Nello Manzatti, ali-

Guénon[33]. Evola a fost citit numai în traduceri franceze şi, în general, ca efect secundar al difuzării operei guénoniane. În al doilea rând – continuă Volcan – Evola a avut eticheta de „fascist", chestie care a făcut mai dificilă difuzarea şi menţionarea cărţilor lui. Pe când René Guénon era considerat inofensiv (chiar de autorităţile regimului, care nu-l înţelegeau[34] sau erau complici şi închideau ochii, pentru că nu era cazul să facă un scandal), numele lui Evola din cauza prostiilor şi inexactităţilor care circulau, era însoţit de acuzaţia de fascism şi deci era tabù[35].

---

as Ion Mânzatu) articolului *Întâlnirea mea cu Codreanu*, scris pentru *Civilta*; şi nici nu lesise traducerea (Condotta sull'educazione americana) de Loyoga della Potenza (Yoga secretă a puterilor divine, trad. Adrian Oroşanu, pref. Guido Stucco, Deceneu, Bucureşti, s.d. (dar: 1995). Apăruseră doar traducerile articolului despre *Seconda religiosità* şi a unui fragment despre („satanism" de *Maschera e volto dello spiritualismo contemporaneo*: 1 (*A doua religiozitate*, prezentată şi tradusă de Florin Mihăescu şi Dan Stanca, în Litero, Arto, Idei, Supliment cultural al Cotidianul, 2 martie 1992, p. 8; 2 (*Satanismul*, Trad. de Dan Stanca, în *Litere, Arte, Idei*, Suplimont cultural al *Cotidianului*, 21 iunie 1993. În februarie 1995 D. Stanca va publica în *Luceafărul* cu titlul *Vizionarul Fulgerat*, o prezentare a operei lui Evola.

[33] În catalogul autorilor al Bibliotecii Academice din Bucureşti sunt doar două cartele cu numele Julius Evola: una (I 574565) care trimite la ediţia Hoepli 1939 din *Guerra Occulata* de Malynski, îngrijită anume de Evola, în schimb cealaltă (I574661) se referă la ediţia Hoepli 1941 de *Sintesi di dottrina della razza*.

[34] Nu se poate spune, de fapt, că autoritatea comunistă ar fi avut mare familiaritate cu René Guénon. Agenţii securităţii nu erau nici măcar în gradul de a-şi scrie corect numele, care, în documentul „Strict secret" nr. 00101475/20 iunie 1983 (aflat în posesia noastră) devine textualmente RENE EVENON. O sinteză între „Evola" şi „Guénon"?

[35] Cercetările despre fascism şi despre neofascism publicate în anii opt zeci de către Institutul de Studii Istorice şi Socio-politice al Comitetului Central al Partidului Comunist Român menţionează de multe ori Julius Evola, dar niciodată în mod superficial. Conf. Elena Mureşan, *Neofascismul european şi strategia destabilizării*, Editura Politică, Bucureşti 1982, pp. 37-38; *Neofascismul şi acţiunea de destabilizare a regimurilor democratice*, în AA.VV. *Regimurile*

Cu toate acestea Evola continua să fie citit; aceasta se datorează şi activităţii unor intelectuali ca Voican, care cu ajutorul unui xerox a reprodus câte un text si l-a făcut să circule. Şi se citea Evola în acel refugiu carpatin din Păltiniş care a devenit sediul unei şcoli extraordinare dacă nu ţinta unui neîntrerupt pelerinaj de tineri, de când, în 1975, se retrase acolo filozoful Constantin Noica (1909-1987). Numele Julius Evola era în aşa fel asociat a ceea ce Cioran a numit „Centrul Spiritual al României"[36].

Claudio Mutti

---

fasciste şi totalitare din Europa, Editura Militară, Bucureşti 1983 vol. III, pp. 213-223; *Filiere ale neofascismului şi violenţei*, Editura Politică, Bucureşti 1986, p. 129 (fragment din Marco Nozza). Tot în anii optzeci, în revista Uniunii Scriitorilor s-a născut o polemică privitoare la Vasile Lovinescu (acuzat de a fi făcut „ declaraţie de război împotriva Criticii raţionaliste") după care urmează redactorul care a replica în apărarea sa, un anumit Alexandru George rezumând astfel: „În ceea ce priveşte profundul dispreţ pentru artă nutrit de către studioşii de simbologie, Gh. Grigurcu ar trebui să citească opera lui Réne Guénon (se presupune că autorul acestor rânduri o cunoaşte bine). Sau, pentru a se referi doar la o carte dintre cele citate de Vasile Lovinescu, la în mână *Il mistero del Graal* de Iulius Evola, care se deschide si se închide cu o inechivocabilă preţuire a operei Wagneriană Parsifal... Săracul Wagneri Ce neplăcere pentru unele persoane, de a se fi găsit în compania lor!" (A. George, *În apărarea literaturii*, în *Viaţa românească*, aprilie 1983, pp. 92-96). În ceea ce priveşte *Misterul Graalului*, Vasile Lovinescu l-a citat efectiv în eseul *Al patrulea hoţ la Oc*, Cartea Românească, Bucureşti 1981, pp. 87 şi 138. Anton Dumitru (1902-1992), în schimb cită Evola doar în 1990, între autorii Guénon, Schon, Coomaraswamy) care „nu s-au integrat în curentul cultural modern, (...), au abandonat domeniul propriu zis al filozofiei şi do aceea influenţa lor asupra intelectualităţii europene a fost nesemnificativă, în timp ce s-au exercitat mai mult asupra iubitorilor exotismului oriental" (A. Dumitriu, *Homo universalis*, Ed. Eminescu, Bucureşti 1990).

[36] E.M. Cioran, *Scurtă întârziere a lui Dinu Noica*, în: E.M. Cioran – C. Noica, *Prietenul îndepărtat*, Il mulino, Bolonia 1993, p.79. În *Jurnal de la Păltiniş*, Gabriel Liiceanu scrie în 12 octombrie 1977: „Noica vrea să restituie lui Andrei (Pleşu, n.d.r.) unele cărţi şi trebuie încă să citească capitolul concluziv dintr-un text de Evola. Spune: „Nu e bine să laşi ca lucrurile să-ţi treacă prin mâini fără ca din ele să extragi esenţialul. Dacă nu ai citit o carte şi trebuie să o înapoiezi, cel puţin

răsfoieşte-o, citeşte primele rânduri şi ultimele" (G. Liiceanu, *Jurnalul de la Păltiniş*, Humanitas, Bucureşti 1991, p. 49). Se vorbea probabil de eseul evolian despre Tantra, fiindcă în 23 martie 1980 Liiceanu se referă la un discurs ala lui Noica în care acesta, printre manifestările aspiraţiei spre totalitate („Trecerea din câmpul extern în câmpul intern"), e menţionată „*Respiraţia*, pe care Evola o glorifică ca o modalitate indiană de acces al fiinţei" (Ibidem, pp. 149-150). Însuşi Noica, de altfel, în *Jurnalul ideilor*, traduce în română p. 21 din *Le Yoga tantrique*, ediţie franceză a lui *Yoga della Potenza*: „Respiraţia şi sexul vin considerate ca două căi unice deschise încă omului din *kali-yuga*" (C. Noica, *Jurnalul de idei*, Humanitas, Bucureşti 1991, p. 273. Conf, J. Evola, *Lo Yoga della Potenza*, Ed. Mediterranee, Roma 1994, p. 26). Mai departe revine asupra argumentului: „Există această mare problemă a culturii din zilele noastre: rolul femeii, după ce a fost eliberată de tutela speciei şi de responsabilitatea procreaţiei. Nu va fi aceasta în viaţa societăţii şi pentru om, splendida finalitate fără scop al amplificării sinelui individual prin intermediul orosului, singura cale de ieşire din sărăcia individualizării care ar mai rămâne în Kali-Yuga alături de respiraţie (cum spunea Evola)?" (Ibidem, p. 329.)

TRAGEDIA GĂRZII DE FIER

I
LEGIONARISMUL ASCETIC
Colocviu cu şeful „Gărzii de Fier"

Bucureşti, martie

În viteză maşina noastră lasă în urmă acea curioasă chestie care e Bucureşti centru: o aglomerare de mici zgârie-nori şi edificii foarte moderne, prevalent de tip „funcţional" cu expoziţii şi magazine între pariziene şi americane, singurul element exotic fiind reprezentat de către frecventele căciuli de astrahan ale agenţilor şi burghezilor. Ajungem la gara de Nord, intrăm pe o prăfoasă stradă provincială străjuită de mici edificii de tipul bătrânei Viene, care într-o riguroasă linie dreaptă ne duce la ţară. După mai bine de jumătate de oră, maşina o ia pe neaşteptate la stânga, pe un drum de ţară şi se opreşte înaintea unei construcţii aproape izolate în câmp: e aşa-zisa „Casă Verde", reşedinţa şefului „Gărzii de Fier" române.

„Am construit-o cu mâinile noastre" ne spun cu o anume mândrie legionarii care ne însoţesc. Intelectuali şi meseriaşi s-au asociat ca să clădească reşedinţa şefului lor, aceasta având aproape semnificaţia unui simbol, a unui rit. Stilul construcţiei e românesc: de o parte şi de alta se con-

tinuă cu un tip de curte, aşa de mare că aproape dă impresia de curte de mănăstire.

Intrăm, ajungem la primul etaj. Ne întâmpină un tânăr înalt şi zvelt, îmbrăcat sportiv, cu faţa deschisă care dă imediat impresie de noblețe, de putere şi lealitate. E chiar Corneliu Codreanu, şeful Gărzii de Fier. Tipul e caracteristic ariano-roman; pare o apariţie a anticei lumi ario-italice. În timp ce ochii albaştri căprui exprimă duritatea si voinţa rece proprie şefilor, în totala expresie găsesc simultan o singulară notă de identitate, de interioritate, de putere, de înţelegere umană. Şi modul de a conversa e caracteristic: mai înainte de a răspunde dânsul pare absorbit, îndepărtat, apoi, deodată, începe să vorbească, exprimându-se cu precizie aproape geometrică, în fraze bine articulate şi organice. După un escadron de ziarişti, de orice naţie şi culoare, care nu ştiau să mi adreseze altceva decât întrebări despre politica momentului, e prima oară, şi cu satisfacţie - zice Codreanu - „când vine la mine cineva care se interesează, mai întâi de toate de suflet, de nucleul spiritual al mişcării mele. Pentru acei ziarişti am găsit un mod de a-i satisface şi de a zice un pic mai mult de nimic, adică; *naţionalismul constructiv*.

„Omul e alcătuit din un organism, adică o formă organizată, din puteri vitale si apoi din suflet. Acelaşi lucru se poate spune despre un popor. Construcţia naţională a unui Stat, oricât rela natural toate trei elemente, totuşi din motive de diversă calificare şi diversă moştenire, poate prelua mai ales un caracter specific al acestora.

După mine, în mişcarea fascistă predomină elementul Stat, care echivalează cu aceea a formei organizate. Aici vorbeşte puterea formatoare a Romei antice, maestrul dreptului

şi al organizării politice, de care italianul e cel mai pur moştenitor. În naţional-socialism iese în evidenţă aspectul ce se conectează la puterile vitale: rasa, instinctul, elementul etnic-naţional. În mişcarea legionară română accentul cade mai ales pe ceea ce, într-un organism, corespunde elementului suflet: asupra aspectului spiritual şi religios.

De unde rezultă caracteristica unor diverse mişcări naţionale, pentru care acestea, până la urmă, cuprind toate trei elemente, şi nu neglijează nici unul. Caracterul specific al mişcării noastre vine dintr-o moştenire trecută. Deja Herodot îi numea pe strămoşii noştri „Dacii nemuritori". Înaintaşii noştri geto-traci aveau credinţa, deja înainte de creştinism, nemuririi şi indestructibilităţii sufletului, ceea ce justifică orientarea lor către spiritualitate. Colonizarea romană a adăugat la acest element spiritul roman, organizare şi formă. Toate secolele următoare au sărăcit şi au distrus unitatea poporului nostru: dar aşa cum într-un cal bolnav şi istovit se recunoaşte rasa nobilă căreia îi aparţine, aşa şi în ceea ce ieri şi azi e poporul român se pot recunoaşte elementele latente ale acestei duble moşteniri.

„Şi această creditate este cea pe care mişcarea legionară vrea să o retrăiască" continuă Codreanu. „Ea porneşte din suflet: vrea să formeze un om nou. Realizată ca „mişcare" această sarcină, ne aşteaptă trezirea a celei de-a doua ereditări, adică a puterii romane politice formatoare. Aşa spiritul şi religia sunt pentru noi punctul de plecare, „naţionalismul constructiv", iar punctul de sosire e aproape o consecinţă. A uni un punct de celălalt e rolul eticii ascetice şi simultan eroică a *Gărzii de Fier*". Am întrebat pe Codreanu în ce raport este spiritualitatea mişcării legionare cu religia creştină - ortodoxă. Răspunsul e: „În general, noi

tindem să însufleţim, în formă de o conştiinţă naţională şi de o experienţă trăită, ceea ce, în această religie, deseori s-a mumificat şi a devenit tradiţionalismul unui cler somnolent. Noi pe urmă ne găsim intr-o condiţie fericită deoarece religiei noastre, articulată naţional, îi este străin dualismul dintre credinţă şi politică şi ea ne poate oferi elemente etice şi spirituale fără a se impune ca o entitate oricum politica. Din religia noastră mişcarea Gărzii de Fier reia apoi o idee fundamentală: aceia a *ecumenicităţi*. Aceasta înseamnă depăşirea pozitivă a oricărui internaţionalism şi de orice universalism abstract şi raţionalistic. Ideea ecumenică e aceea de o *societas* ca o unitate de viaţă, ca organism viu, ca un trai comun nu numai cu poporul nostru, dar şi cu morţii noştri şi cu Dumnezeu. Realizarea unei asemenea idei în formă de experienţă efectivă este centrul mişcării noastre; politica, partidul, cultura, etc. pentru noi nu sunt decât consecinţe şi derivaţii. Noi trebuie să retrăim această realitate centrală, şi să reînnoim în aşa fel omul român, ca după aceea să continuăm să construim naţiunea şi Statul. Un aspect important e acela că, pentru noi, prezenţa morţilor în naţiunea ecumenică nu e abstractă, e reală: a morţilor noştri şi mai ales a eroilor noştri. Noi nu putem să ne separăm de aceştia; ei, ca puteri devenite libere de condiţia umană, ocupă profund şi susţin viaţa noastră mai elevată. Legionarii se adună periodic în mici grupuri, numite „cuiburi". Aceste întâlniri urmăresc rituri speciale. Acela cu care se deschide fiecare reuniune e evocarea a toţi colegii noştri căzuţi, la care persoanele stabilite răspund cu „Prezent". Dar aceasta pentru noi nu e o pură ceremonie sau o alegorie, ci o evocare reală. Noi „distingem individul, naţiunea şi spiritualitatea transcendentă" continuă Co-

dreanu „şi în dedicarea eroică considerăm ceea ce duce de la unul la altul de astfel de elemente, până la o unitate superioară. Noi negăm în orice formă a sa principiul utilităţii necioplite şi materialiste: nu doar pe plan de individ, dar şi pe acela al naţiunii. Dincolo de naţiune noi recunoaştem principiile eterne şi neschimbate, în al căror nume trebuie să fim pregătiţi a lupta, a muri şi a ne subordona tot cu cel puţin aceeaşi hotărâre în numele dreptului nostru de a trăi şi de a apăra viaţa noastră. Adevărul şi onoarea sunt, pentru noi, principii metafizice, pe care noi le punem mai presus de naţiunea noastră".

Caracterul ascetic al mişcării Gărzii de Fier nu e generic, dar e şi concret, ca să zicem aşa, practicant. De exemplu, respectă regula postului: trei zile pe săptămână aproximativ 800.000 bărbaţi practică aşa numitul „post negru", adică abstinenţa de orice fel de mâncare, de băuturi, de tabac. În acelaşi timp rugăciunea are în mişcarea noastră o parte importantă. În plus, pentru cei aleşi în corpul de asalt care poartă numele celor doi şefi legionari căzuţi în Spania, Moţa şi Marin, se respectă regula celibatului. Cerem lui Codreanu să ne indice sensul precis a tuturor acestora. El pare că se concentrează un moment după care răspunde:

„Aici sunt două aspecte, şi pentru a le clarifica trebuie să avem în vedere dualismul uman, compus dintr-un un element material naturalistic şi din unul spiritual. Când primul îl domină pe cel de-al doilea e „infern". Fiecare echilibru între aceste două elemente e un lucru nesigur şi relativ. Numai controlul absolut al spiritului asupra corpului e condiţia necesară şi presupune adevărata putere, adevăratul eroism. Postul îl ţinem pentru că favorizează o anumită condiţie, micşorează tensiunile corporale, ajută

autoeliberarea şi autoafirmarea voinţei pure. Şi când la aceasta se adaugă rugăciunea, noi cerem ca puterile cerului să se unească cu ale noastre şi să ne susţină invizibil. Ceea ce conduce la al doilea aspect: e o superstiţie a gândi că în orice luptă numai puterile materiale şi simplu umane ar fi decisive; în confruntare intră în joc şi puterile invizibile, spirituale, cel puţin la fel de eficiente ca şi primele. Noi suntem conştienţi de pozitivitatea şi importanţa acestor puteri. De aceea dăm mişcării legionare un precis caracter ascetic. Chiar şi în anticele ordine cavalereşti era în vigoare principiul castităţii. Acesta la noi e restrâns la Corpul de Asalt, chiar pe baza unei justificări practice, adică cine trebuie să se devoteze în întregime luptei şi nu trebuie să teamă moartea ei bine, să nu aibă responsabilitatea unei familii. În rest în acel corp se rămâne doar până la împlinirea a treizeci de ani. Dar, în orice caz rămâne mereu o regulă de principiu: sunt pe de o parte acela care cunosc doar „viaţa" şi care deci nu caută altceva decât prosperitatea, bogăţia, bunăstarea, luxul; de altă parte sunt acela care aspiră la ceva mai presus decât viaţa, la glorie şi victorie într-o luptă interioară cât şi exterioară. Gărzile de Fier aparţin celei de-a doua categorii. Şi ascetismul lor luptător se completează cu o ultimă normă: cu votul de sărăcie la care se aliniază elita şefilor mişcării, cu preceptele de a renunţa la lux, la distracţii goale, la plăcerile lumeşti, în sfârşit, cu invitaţia la o adevărată schimbare a vieţii pe care noi o facem fiecărui legionar".

(*Il regime fascista*,
Cremona, 22 martie 1938)

II
NAŢIONALISMUL ŞI ASCEŢII: GARDA DE FIER

Bucureşti, aprilie

E un fapt, că între noile mişcări naţionale apar motive diverse, care prezintă analogii cu concepţiile proprii ale Ordinelor medievale. Nu se poate nega, de exemplu, că în Italia şi în Germania ţelul este formarea unui tineret mai bun după un stil de viaţă având simultan caracter războinic şi caracter ascetic, şi pe aceste pagini am avut ocazia să facem cunoscute iniţiativele pe care naţional-socialismul încearcă să realizeze sistematic, cu instituţia aşa-zişilor „Cetăţile Ordinului" - Ordensburgen - cu disciplinele corespunzătoare selecţiei unui nou grup de viitori şefi.

Totuşi o atare realizare integrală întâlneşte, în Italia şi Germania, dificultăţi, pentru faptul că nu mai există condiţiile unei civilizaţii, ca cea medievală. Noile ordini nasc sub semnul unui decis naţionalism, prevăzut de o mistică care nu coincide, fără îndoială, cu religia dominantă, pentru natura sa universalistă şi supranaţională. În Germania situaţia e încă mai dificilă fie pentru sciziunea religioasă, cum s-ar zice, pentru pluralitatea confesiunilor religioase, fie pentru tendinţele rasiste - păgâne care contrariază creştinismul, fără însă să poată dispune de adevărate principii şi de o autentică tradiţie spirituală.

O mişcare care în aceste tendinţe către un nou „ordin", se prezintă foarte interesantă şi e sub acest aspect, relativ puţin cunoscută, e mişcarea legionară română ale aşa numitelor „Gărzi de Fier", conduse de Corneliu Codreanu. Aceasta e născută în 1927, a dat naştere la diverse partide politice, ultimul dintre care, numit *Totul pentru Ţară*, a fost dizolvat de însuşi Codreanu recent, pentru motive pe care le vom aminti. Caracteristica acestei mişcări stă în premizele sale esenţial religioase. Acesta se prezintă ca o mişcare de reînnoire naţională, şi în acelaşi timp, ca o tendinţă de a relua, într-o formă vie, propria spiritualitate a religiei ortodoxe. Şi întrucât această religie e articulată pe plan naţional, asemenea tendinţe nu întâlnesc obstacole în comparaţie cu alte naţiuni.

Ar fi numai de notat că reprezentanţii oficiali ai religiei române, cum se întâmplă deseori, nu conservă din aceasta decât forma şi se găsesc des dezbinaţi de cei care, în schimb, trăiesc spiritul; exemplul cel mai caracteristic stă în faptul, că actualul Patriarh e preşedintele unui cabinet, dorit de Rege, ostilitatea căruia pentru Garda de Fier e cunoscută de toţi.

În fine, elementul religios, înălţat până la exigenţa de a crea omul nou şi conectat la precise forme de practică ascetică, constituie nucleul central al legionarismului român. Aşa, pe mulţi îi va surprinde faptul că peste 600.000 oameni – fiindcă, aproximativ atâţia sunt adepţii lui Codreanu – practică sistematic nu numai rugăciunea, dar deopotrivă şi postul: legionarii trebuie să respecte de trei ori pe săptămână „postul negru" care înseamnă a nu mânca, a nu bea, a nu fuma.

Într-un colocviu Codreanu ne-a explicat sensul acestei

disciplină cu următoarele cuvinte: e nevoie să asigurăm absoluta supremaţie a spiritului asupra corpului şi postul e unul din mijloacele cele mai eficiente pentru aceasta: slăbind tensiunea constituită de partea naturalistă a fiinţei umane, acesta creează, între altele condiţia mai avantajoasă pentru evocarea puterilor invizibile, puterile cerului, evocare care se realizează prin intermediul rugăciunii şi ritului. Şi aceste puteri - a adăugat Codreanu - orice gândesc „spiritele pozitive", au în orice încercare şi în orice luptă o parte cel puţin la fel de hotărâtoare ca şi aceea a puterilor vizibile, materiale şi pur umane.

În interiorul mişcării legionare a lui Codreanu există un tip de miliţie de asalt, care cuprinde aproximativ zece mii de oameni şi acum se numeşte Moţa-Marin, acestea fiind numele celor doi legionari români căzuţi în lupta antibolşevică din Spania. Acest corp respectă clauza celibatului - o altă caracteristică comună cu anticele ordine cavalereşti. Explicaţia pe care, şi aici, Codreanu ne-a dat-o, e, înainte de toate, că cine trebuie să fie pregătit să înfrunte în orice moment moartea, e mai bine să nu aibă responsabilitatea unei familii; în al doilea rând el a distins pe aceia, a căror vocaţie trebuie să fie victoria şi gloria, de ceilalţi care aparţin lumii şi au ca ţel bogăţia şi plăcerile. Deci – altă latură caracteristică - şefii legionarismului român fac şi votul de sărăcie, aceştia nu frecventează reuniunile, teatrele, cinematografele şi localurile de distracţii. Un element specific, care mişcarea lui Codreanu l-a preluat din religia ortodoxă şi care are deja trăsătură politică, se referă la idealul „ecumenic": este vorba despre un sentiment special de comunitate, care nu e doar acela a unei conexiuni organice între oameni ai unui anume popor, dar şi de o

simţire de unire cu proprii morţi şi cu Dumnezeu. Mai ales ideea prezenţei puterii morţilor, în mod special a eroilor, alături de cei vii, e în mod special vie în mişcarea legionară română, reflectând fără dubiu importante forme de spiritualitate precreştină (raportul între *gens*, înaintaşii şi „eroii" arhegeţi). Aceasta conduce la un rit corespunzător a celui care se practică în anumite ceremonii fasciste, dar, aici, cu o intenţie evocatoare specială şi zicem, tehnică. Legionarii se adună periodic în mici grupuri care au numele de „cuiburi": aceste reuniuni ţintesc spre formarea spirituală a individului şi reciproca înţelegere, şi in al doilea rând au scopul de a menţine legăturile, de a transmite informaţii, de a îndeplini anumite scopuri practice, după circumstanţe. În „cuiburi" membrii practică în comun rituri şi rugăciuni. Ritul cu care se deschide fiecare reuniune e acela prin care sunt evocaţi eroii morţi. Când numele acestora sunt citite, la fiecare din nume participanţii, aliniaţi şi în poziţie de drepţi răspund cu „prezent". Numele purtat de mişcare în prima a sa fază e caracteristic: „Legiunea Arhanghelului Mihail". În acelaşi timp toţi aceştia sunt oameni curajoşi, oameni care luptă pentru un ideal politic şi sunt dispuşi la orice sacrificiu în numele reînnoirii şi construirii în sens naţional şi „fascist" al poporului român.

Între figurile pe care noi le-am cunoscut în mişcările analoage din alte ţări, Corneliu Codreanu ne-a apărut ca ceea mai clară, mai leală, mai pătrunsă de un profund idealism şi de o nobilă indiferenţă pentru propria persoană.

Din cauza brutalei intervenţii autocratice a Regelui Carol şi pentru a nu fi constrâns să ducă o luptă cu condiţii fixate de adversar, Codreanu a considerat oportun să recurgă la o „retragere strategică" dizolvând partidul *Totul*

pentru Țară și limitând acțiunea mișcării la aceea invizibilă de formare și pregătire spirituală a prea multe elemente venite la el în ultimul timp. Acest lucru nu anulează faptul că mișcarea lui Codreanu este, poate, unica decisivă pentru un viitor mai bun al României: și soluția cea mai fericită ar fi dacă și regele și-ar da seama de aceasta, depășind propriul personalism atât de pronunțat și acceptând o colaborare a "Gărzilor de Fier" dat fiind că aceste din urmă sunt pentru un regim monarhic.

Se știe că românii, în general, nu se bucură, cum s-ar spune, de o „publicitate pozitivă", în ceea ce privește caracterul și profilul moral. Care să fie totuși măsura, în care acesta e un adevăr, rămâne în orice caz sigur, că Codreanu, punând ca baze ale programului său de reconstrucție națională sarcina unei regenerări spirituale și stilul de viață a unei milițiii ascetic potențată și pătrunsă de spirit religios, a demonstrat că e capabil să recunoască punctul, în care trebuie să se concentreze orice efort și care va pune la încercare posibilitățile vitale și morale mai profunde ale neamului românesc.

(*Corriere Padano*, Ferrara,
14 aprilie 1938, pag 1-2)

III
DUPĂ ASASINAREA LUI CODREANU: TRAGEDIA LEGIONARISMULUI ROMÂNESC

Cu uciderea – sau, mai bine zis şi pentru a folosi expresia din *Popolo d'Italia* – cu masacrul lui Corneliu Zelea Codreanu şi a altor şefi din "Garda de Fier" întemniţaţi cu el, s-a ajuns la ultima fază a tragediei naţionalismului românesc şi dispare una dintre cele mai nobile şi generoase figuri a frontului antiebraic şi al „fascismului" european. Cu aceasta situaţia internă a României se găseşte într-o fază tulbure şi obscură, ca în puţine perioade din istoria sa.

E imposibil a se orienta în dezvoltarea politică română din ultima perioadă dacă se neglijează, că motivul principal al acesteia a fost antagonismul între guvernul central şi mişcarea „Gărzii de Fier", tot restul neavând decât un rol secundar şi de accesoriu antagonism, care de fapt e absolut de neînţeles după legile logicii comune şi descoperă acţiunea, directă sau indirectă, ale potenţelor supernaţionale.

Oare nu este România, astăzi, după capitularea de la Praga, unica ţară din Europa centro-orientală, de mare importanţă fie din punct de vedere economic cât şi cel strategic, care lasă încă liberă o margine suficientă pentru jocul puterilor aşa-numitelor „democraţii occidentale" aşa cum al Israelului şi al acoliţilor săi mascaţi? Nu trebuie neglijat faptul că fazele finale, definitive ale conflictului sus menţionat se găsesc într-un raport de o semnificativă sintonie

cu două evenimente internaţionale reprezentate de *Anschluss* şi de Consfătuirea de la Monaco, deci reprezintă un fel de rezonanţă a acestor evenimente din urmă.

Din 1920, având puţin peste douăzeci de ani, Corneliu Codreanu a trasat liniile generale ale unui naţionalism constructiv român, a denunţat pericolul ebraic şi stăpânirea pe România a evreilor şi a politicienilor fără iubire de patrie; organizând echipe de acţiune a coborât în stradă împotriva comunismului rupând steagurile roşii înălţate pe fabrici de muncitorii în revoltă, distrugând tipografiile ebraico-comuniste unde se tipăreau ziare specializate în insulte împotriva Bisericii, împotriva Statului, împotriva Armatei. Din acel moment lupta a fost continuată fără oprire, şi în timp ce adepţii lui Codreanu suportau persecuţii, violenţe, defăimare de orice natură, creştea în mod surprinzător numărul adepţilor şi a simpatizanţilor lui. E de ajuns să amintim faptul că pentru apărarea lui Codreanu în 1925, într-un proces în care era acuzat de a fi omorât cu mâinile lui ucigaşul colegilor săi şi fu absolvit, preşedintele tribunalului primise nouăsprezece mii trei sute de cereri de la apărători din toată ţara.

În timp ce mişcarea „Gărzii de Fier" creştea, sistemul demoparlamentar şi a partidelor, împotriva căruia Codreanu luase poziţie violentă, suporta crize mereu mai accentuate şi se descoperea mereu mai deschis insuficienţa şi corupţia sa. Ziarele internaţionale de dreapta s-au bucurat când la începutul anului Goga a fost chemat la putere de Regele Carol. Se spera că aceasta să fie începutul unei noi epoci autoritare şi „fasciste" pentru România, pregătirea unui nou regim puternic şi totalitar, care ar fi eliberat ţara de puterile obscure interne şi externe, şi în consecin-

ţă, pe nivel internaţional l-ar fi încadrat în frontul puterilor antidemocratice, antiebraice şi anticomuniste. Se ignorau totuşi în asemenea conjunctură şi în nutrirea acestor speranţe ceea ce se petrecea în culise. Si, în rest, în acel moment, unele posibilităţi constructive, pe care următoarele răsturnări de situaţii trebuiau să le excludă, rămâneau încă necompromise.

Dar se neglija că, ca efect a unui tip de schimbare tactică, majoritatea puterilor care în precedenţă luaseră poziţie pe frontul subversiv, acum trecuseră de partea ordinii, pentru a putea continua fără probleme jocul lor, şi că în aceşti noi străjeri ai „românismului" şi în autorităţile Statului era semnificativă adversitatea hotărâtă şi furioasă pentru mişcarea lui Codreanu, pe când, după rigoarea logicii şi presupunând sinceritatea lor, ei ar fi trebuit să vadă în Codreanu şi în puternica sa mişcare cel mai preţios aliat. Cât priveşte chestiunea ebraică, aceasta era cu grijă evitată. Lăsăm să vorbească în această privinţă Codreanu, readucând cuvintele scrise de el în volumul *Garda de Fier*, recent ieşit în italiană (la editura „Europa Giovane", Casa Editrice Nazionale, Torino – Roma, 1938):

„În 1919, 1920, 1921, toate publicaţiile evreieşti luau cu asalt Statul român, stârnind dezordine peste tot şi incitând la violenţă împotriva regimului şi a ideii naţionale. Acum, ca prin minune, aceleaşi publicaţii, conduse exact de aceiaşi indivizi, s-au transformat în protectori ai ordinii de Stat, ale legilor, se declară împotriva violenţei şi noi am devenit „duşmanii ţării", „extremişti de dreapta", în sprijinul şi în serviciul duşmanilor românismului. Primim pe obraz şi în inimile noastre române insulte după insulte, palme după palme, până a ne vedea cu adevărat în această

situaţie teribilă:

Evreii *apărătorii românismului*, fără nici o grijă, trăiesc în liniştе şi bunăstare, şi noi, *duşmani ai românismului*, cu libertatea şi viaţa în pericol, urmăriţi ca nişte câini hidrofobi de toate autorităţile române."

Adevăratul sens al Cabinetului Goga a fost acela a unei farse care era îndreptată împotriva Gărzii de Fier. Dată fiind înaintarea mişcării naţionaliste, s-a încercat eliminarea pericolului oferind naţiunii un surogat de naţionalism, ceva care imita idealurile şi ţelurile legionarismului Gărzilor în formă, dar care, în substanţă, şi prin intermediul controalelor precise trebuia să aparţină mereu unei „alte lumi". Aşa au ales Goga, pentru că era antisemit, dar simultan adversarul lui Codreanu. S-a ales Patriarhul Christea, pentru a demonstra că puterile religioase, care formau o parte fundamentală a propagandei şi în ideologia naţionalismului lui Codreanu, erau reprezentate masiv de altă parte. În generalul Antonescu, chemat la guvern, ca Ministru de Război, public recunoscut ca naţionalist şi autoritar, s-a crezut încă de a avea un aliat şi un surogat. Dar jocul s-a demonstrat repede periculos, capabil de a produce efecte diametral opuse la cele sperate.

Cabinetul Goga, de fapt, nu a fost considerat ca ceva care ar putea satisface, ci fu interpretat ca un pas preliminar, care trebuia să conducă la alte faze, până la triumful adevăratului naţionalism, care continua să se recunoască în mişcarea lui Codreanu. Îşi dădură seama deci că pregătiseră o bombă capabilă să le explodeze în mâini şi interveniră. Cabinetul Goga fără nici o explicaţie plauzibilă, fu dizolvat de la o zi la alta. Alegerile pe care acesta le promisese, şi în care naţionalismul lui Codreanu ar fi avut sigur

un mare triumf, răsturnând surogatele sale, au fost anulate. S-a decretat în schimb dizolvarea partidelor, s-a redactat o nouă constituţie şi s-a convocat prin aceasta un plebiscit formal.

Spunem „formal", pentru că Codreanu, văzând schimbarea jocului, imediat s-a retras. Mai întâi ca partidul său *(Totul pentru Ţară)* să fie dizolvat l-a dizolvat el însuşi şi a ordonat adepţilor săi să se abţină de la votarea plebiscitară. El nu voia să se angajeze într-o bătălie ale cărei condiţii fuseseră fixate de adversar; mai ales, el nu voia să fie nevoit de a pronunţa un *da* sau un *nu* dinaintea unui fapt împlinit, care era Constituţia. Aceasta se impunea ca operă directă a Monarhiei şi avea ca trăsătură esenţială o specială centralizare a puterilor instituţiei monarhice. Ei bine, Codreanu însuşi era un monarhic, şi dacă nu există acuzaţie care să fi fost neglijată de adversarii săi, nimeni nu ajunse niciodată să-i reproşeze intenţia de a crea el însuşi o nouă dinastie.

Aşa, în lunile în care imediat au urmat promulgarea noii constituţii, orice speranţă nu părea, în fond, pierdută, se considera adică posibil să poată fi găsită o formă de colaborare între mişcarea totalitar-naţionalistă condusă de Codreanu şi noul sistem autoritar antipartitic centrat pe Monarhie.

Deja Italia fascistă dăduse exemplu fecundităţii unei asemenea sinteze şi de posibilitatea realizării ei.

Trebuia în schimb să se întâmple exact opusul, lucru care demonstra clar că, într-un fel sau altul, nu o sinceră iubire pentru idee şi pentru unitatea naţiunii române, dar puteri total diferite, fuseseră în joc prin instrumente mai mult sau mai puţin conştiente. S-a produs o mărire a tensi-

unii, şi din momentul în care punctul mort nu se depăşea, pe de o parte mişcarea legionară îşi intensifica activitatea de propagandă; pe de alta, elemente care speraseră că se vor simţi mai bine rămânând alături de Guvern, începură să treacă de partea lui Codreanu: printre alţii, însuşi generalul Antonescu până la urmă trebui să fie destituit şi arestat.

Se ajunse atunci la o declaraţie de război. Guvernul luă iniţiativa atacului imediat după Anschluss, temându-se că repercusiunea acestuia s-ar fi rezolvat într-un mod fără îndoială insurecţional. Iată de ce chiar în acea perioadă Codreanu a fost arestat şi chiar atunci, într-un prim moment, amintiră că ultragiase un ministru; apoi fu acuzat de înaltă trădare, dar probele erau insuficiente: atât pedeapsa cu moartea ca şi pedeapsa cu închisoare pe viaţă au fost respinse şi Codreanu primi zece ani de închisoare. Chiar şi această condamnare a fost rău calculată: nu se făcu altceva decât excitarea majoră a spiritelor, pentru care începu fără îndoială o perioadă teroristă, fie de represalii cât şi acţiuni directe împotriva acelora care erau consideraţi responsabili de răul naţiunii. „Batalionul morţii" creat de Codreanu, a cărui membri aveau clauza celibatului pentru a fi pregătiţi în orice moment a muri, şi purta numele Moţa şi Marin, cei doi şefi ai Gărzii de Fier căzuţi ca legionari în Spania, intră în acţiune urmând ordinele unui misterios „Tribunal Naţional". Această agitaţie se accentuă, în particular, după capitularea de la Praga şi cu cea mai decisă grupare a Italiei pe frontul antisemitismului. Dar cu aceasta chiar şi reacţia se făcu nemiloasă şi mai violentă, până la faza contrasemnată a uciderii lui Codreanu şi a principalilor săi colaboratori şi arestarea lui Antonescu.

Cu toate acestea ireparabilul s-a verificat, şi nici o

tranzacţie sau colaborare nu va mai fi posibilă, fiindcă, dincolo de idee, vă fi ură şi sete de răzbunare care nu vor mai putea fi în nici un mod calmate. Aşa, ceea ce se va întâmpla, mâine, cu România, rămâne de văzut.

Oricare ar fi soluţia, e sigur că a căzut victimă a puterilor obscure un şef nobil şi generos, un om a cărui lealitate şi sinceritate convingea pe oricine l-ar fi ascultat, cel care, luându-şi rămas bun de la noi, ne spuse: „La Roma, la Berlin, oriunde Dumneavoastră veţi merge, spuneţi tuturor celor ce luptă pentru idei asemănătoare alor noastre că Garda de Fier e necondiţionat alături de ei în cruda luptă împotriva democraţiei, împotriva comunismului, împotriva ebraismului".

(*Corriere Padano*, Ferrara,
6 decembrie 1938, pag. 1-2;
acelaşi articol a fost publicat şi în:
Lo Stato, Roma, decembrie 1938)

IV
ÎN VREMURILE TULBURI ROMÂNEŞTI: VOCE DE DINCOLO DE MORMÂNT

Era martie. În „Casa Verde", sediul central al „Gărzii de Fier". „Am construit-o cu mâinile noastre"- ne-au spus mândri legionarii care au venit să ne ia la Bucureşti şi care ne-au însoţit. Am traversat un fel de sală a corpului de gardă. La primul etaj un grup de legionari ne face loc. Un tânăr înalt, zvelt, ne întâmpină cu mare cordialitate. În expresia dezinvoltă şi nobilă, şi mai ales în ochii săi albăstrui, o ciudată combinaţie de voinţă şi contemplare. E Codreanu, şeful Gărzii de Fier, cel mai mare exponent al naţionalismului şi antisemitismului românesc. Ne invită să şedem. Ceilalţi se retrag. O femeie – „ e soţia mea", îmi zise – pune liniştită dinaintea mea, cu un surâs, o farfurie cu dulceaţă şi un pahar cu apă, după obiceiul românesc. Codreanu se scuză: „Noi astăzi nu servim nimic: e ziua de post a Legiunii". E de fapt regula „Gărzii" a ţine post – fără mâncare, băutură şi tabac („post negru", îl numesc) – două zile pe săptămână.

Se trăia atunci, încă sub impresia efemeră de apare - dispare a Cabinetului Goga, a Constituţiei române, aprobată de un plebiscit formal, în noua atitudine autoritară a guvernului central. Unele posibilităţi pe care evenimentele succesive trebuiau să le excludă, erau încă prezente. Se gândea că odată depăşit partidismul democratic cu noua constituţie, o

colaborare între guvern şi mişcarea legionară a lui Codreanu ar fi fost posibilă şi încununată de rezultate pozitive. Se stătea în aşteptare. Dar cei care erau la curent cu ascunzişurile ultimelor evenimente nu-şi făceau iluzii.

Informat de prietenii români care au favorizat întâlnirea noastră, Codreanu demonstrează o autentică satisfacţie de a nu fi constrâns ca înaintea ziariştilor să se limiteze la forma „naţionalismului constructiv", şi a putea vorbi de bazele spirituale ale mişcării.

„În orice fiinţă pot fi distinse trei aspecte – ne spunea – cel corporal, cel al puterii vitale, cel al sufletului. Analogic, orice mişcare politică înnoitoare, în ciuda totalităţii sale, poate, după moştenirea tradiţiei şi specialele daruri ale neamului din care se trage, să reliefeze mai pregnant ceea ce corespunde unuia sau altuia dintre aceste aspecte, chiar fără să excludă altele. În Fascism, după mine, se evidenţiază aspectul „forma", în sensul de putere formatoare plăsmuitoare a Statului şi a civilizaţiei, după marea moştenire a trecutului roman. În naţional-socialism iese în evidenţă elementul biologic, mitul sângelui şi al rasei, care corespunde elementului „vital" al fiecărei fiinţe umane. Garda de Fier ar vrea în schimb să extragă aspectele pur spirituale, religioase, şi de acolo să continue opera sa".

„Trebuie să se distingă între „partid" şi „mişcare" şi continuând, între latura pur politică şi cea internă a unei mişcări – continuă Codreanu. Partidul e doar un mod de a apărea în condiţiile specifice de luptă, încât partide am avut destule şi în acest moment am considerat necesar dizolvarea ultimului, numit *Totul pentru Ţară*, fără ca aceasta să însemne oprirea mişcării. Cu acest ultimul considerăm ca o sarcină esenţială a nu forma noi programe, dar a crea un

om nou, o ființă nouă. Tot restul este doar o consecință".

„Noi concepem această operă pe un plan religios și ascetic nu mai puțin eroic. „Dacii nemuritori" spuse Herodot despre noi amintind cum caracteristica neamului nostru e credința în nemurirea sufletului. Chiar și în stadiul sărăcăcios în care astăzi se găsește poporul nostru umilit de lungi subjugări, corupt de politicieni, apăsat și muncind pentru profitul Evreului, această veche ereditate e reală. Trebuie reaprinsă în noi flacăra nemuririi. Trebuie pusă în centru. Împreună cu aceasta trebuie să vorbească cealaltă moștenire a noastră, cea a Romei, creatoare de State".

„Noi cunoaștem tipul care azi predomină în România – zice Codreanu încălzindu-se – l-am întâlnit deja în istorie: sub dominația sa au murit națiuni și s-au distrus State. De aceea programul nostru unghiular e omul, nu programul politic: reforma omului. O școală a vieții, aceasta este „Legiunea" noastră. Numele ei pe care l-a avut la-nceput e mistic: „Legiunea Arhanghelului Mihail". Când din această școală va ieși și se va răspândi omul nou, cu calități de ascet și de soldat, de credincios și de luptător, atunci va exista cel care va ști să dea României o nouă formă, care va ști să distrugă rădăcinile ebraice, care va tulbura resturile lumii vechi, care, în sfârșit, antrenând cu dânsul tineretul, va avea pentru sine infailibilul viitor. Adversarii noștri știu asta și de aici naște ura lor așa de mare, cu cât noi ne retragem de la suprafață, lucrând în acele straturi profunde și încă necontaminate ale poporului român, în care ei nu ne pot ajunge și nici nu ne pot învinge, fiindcă în dânsul numai vocea adevărului își găsește ecoul".

Și în realitate Garda de Fier a avut și are mai multe caracteristici comune cu un Ordin antic decât cu un partid

politic. Un corp special de asalt care se numeşte Moţa-Marin, numele a doi şefi-legionari români căzuţi în Spania (Gărzile de Fier au fost printre primii care au dat o contribuţie de sânge în lupta antibolşevică în Spania) şi care atunci cuprindea zece mii de oameni, respectă clauza celibatului: nici o îngrijorare domestică nu trebuie să micşoreze în legionar disponibilitatea lui de a se sacrifica, de a muri. Şefii trebuie de altfel să se abţină de a face paradă de bogăţie, de a participa la evenimente mondene, ca teatre şi baluri. Caracteristica mişcării e împărţirea ei în „cuiburi", aşa numindu-se celulele formate din puţine elemente, împrăştiate în diverse locuri, care au acolo sarcina formării spirituale şi a dovezii diverselor elemente: şi în cadrul acestora rituri religioase comune, până şi specialele evocări mistico-eroice, au o parte esenţială. Cum deja s-a spus, Codreanu a impus întregului corp legionar, care atunci, lăsând deoparte simpatizanţii, era estimat la aproximativ un milion, regula postului. Şi încă de aceea în colocviul nostru el ne-a explicat:

„Sunt două entităţi în noi: spiritul şi materia. Echilibrul dintre acestea e problematic. Subordonarea primului celui de-al doilea e „infernul". Subordonarea materiei de către spirit reprezintă condiţia normală, premisa pentru orice viaţă etică şi eroică. Postul favorizează, ca una din multele metode, o simplă supremaţie, a purei puteri spirituale asupra trupului. Acesta este primul punct".

„În al doilea rând – continuă Codreanu – cred că decisivă în orice luptă şi în orice victorie nu e doar puterea materială, sensibilă, dar şi mai ales, puterile spirituale, suprasensibile, care depăşesc omul. Aceste puteri misterioase sunt puterile morţilor, a eroilor noştri legaţi de pământul nostru şi sângele

nostru; mai presus, puterile divine. Evocarea acestor puteri – efectivă, şi nu alegorică – face parte dintre directivele legionarismului. Dar aceasta e cu atât mai eficientă cu cât e făcută într-o condiţie de libertate şi supremaţie a spiritului: o condiţie, aceasta, pe care postul favorizează. Ritul şi postul se asociază deci, în activităţile „cuiburilor", altor variate discipline de caracter etic şi politic".

Nu în afara acestei relaţii, Codreanu continuă a ne vorbi despre concepţia sa ierarhică asupra naţiunii.

„Sunt trei entităţi: individul, naţiunea, Dumnezeu. Individul e integrat în naţiune. Naţiunea în legea divină. Naţiunea, pentru noi, e un tot organic. Aceasta cuprinde vii şi morţii, puteri umane şi puteri divine: entitate etnică şi mistică în acelaşi timp. Individul se integrează în legile naţiunii, naţiunea în legile divine. Reluăm adică conceptul de ecumenism, propriu tradiţiei noastre, sau religiei noastre. Din acest punct de vedere, ne găsim poate în condiţii mai prielnice decât mişcările naţionale din alte State care au de luptat sau împotriva unei diversităţi de confesiuni religioase, sau împotriva caracterului universalistic a unei Biserici supernaţionale. Biserica ortodoxă e în schimb naţională. De aici posibilitatea întrepătrunderii a unităţii politice cu cea religioasă, şi, printre altele, posibilitatea eroismului, nu numai în numele unei măreţii pământeşti şi a unei datorii patriotice, dar simultan a unui mister divin. Şi eu concep că sfârşitul adevărat a neamului nu e timpul, ci eternitatea. Creaţia politică, cultura, lupta, măreţia naţională nu sunt ţeluri, ci mijloace. Ultimul sfârşit nu e viaţa, ci învierea.

Deci recunoaştem dreptul legilor de onoare şi ale principiilor transcendenţilor dincolo de orice utilitate, materială sau colectivă. Niciodată eu n-aş conduce o politică, care ar

reuşi să avantajeze ţara mea, dar ar trăda legile onoarei; de aceea râd de toate alianţele pe care azi le declarăm utile, şi zic că România trebuie cu orice cost să se alinieze pe frontul puterilor antibolşevice, antiebraice, antimarxiste".

„Eu am fost antisemit din 1919-1920 – continuă Codreanu la invitaţia noastră de a atinge acest subiect – şi afirmă că lupta antisemită e o chestiune de viaţă şi de moarte pentru România. Lucrurile, aici, s-au agravat în aşa fel, că o soluţie neradicală nu e o soluţie. Cu transformismul propriu, Evreul asumă orice formă, toate acele care sunt mai oportune, în diverse circumstanţe, pentru a putea continua lupta nemiloasă împotriva noastră şi jocul cu alţii. Aşa noi am văzut exact aceeaşi presă evreiască sau plătită de evrei care alaltăieri răspândea comunismul şi agita sufletele la răscoală împotriva Statului, armatei, Bisericii, ieri trecând la exaltarea democraţiei şi, în fine azi transformată în apărătoare a Ordinii constituite şi a legilor şi acuzându-ne pe noi ca duşmani ai Statului, ai românismului şi ca plătiţi de străini. Lucru tragic, dar adevărat".

„Antisemitismul nostru e concret, politic, chiar neignorând punctele superioare de referiment, din care se pot întrevedea pericolul şi acţiunea ebraică în adevărata ei importanţă. E concret şi politic, datorit procentajului evreiesc în viaţa noastră, invazii evreieşti în profesiile noastre şi în finanţa română, aservirii şi colonizării evreieşti a întregilor regiuni româneşti. Dar, în plus, vedem tot ceea ce Israel întreprinde pentru reprimarea rasei în rădăcinile ei cele mai profunde, în primul rând, separând-o de Dumnezeu prin intermediul oricăror tipuri de idei materialiste şi atee, şi în al doilea rând, separând-o de pământ şi tradiţie, corupând-o în corp şi în suflet, o dată ce a rămas despărţită de

puterile cerului. Cine e pătruns de ideea „ecumenică" a naţiunii despre care am amintit, înţelege importanţa acestui pericol şi vede că fără eliminarea radicală a hidrei jidăneşti o reconstrucţie naţională, la noi mai ales, e imposibilă".

Evenimentele care trebuiau apoi să urmeze, până la masacrul aceluiaşi Codreanu, sunt din ce în ce mai tragice, şi ne fac să bănuim acţiunile unor puteri obscure, încât mişcarea Gărzii de Fier, în afară faptului că era naţionalistă, corporativă, antidemocratică şi autoritară, aşa cum în noua fază Guvernul român încerca să fie, era în acelaşi timp favorabilă monarhiei; şi dacă există o acuzaţie pe care adversarii n-au făcut legionarismului, este aceea după care acesta din urmă intenţiona să răstoarne o dinastie pentru a crea o alta nouă. Aceste sunt cuvintele textuale ale lui Codreanu:

„Noi toţi suntem pentru monarhie. Doar că nu putem renunţa la misiunea noastră şi la lupta împotriva lumii vechi şi corupte în numele uneia noi".

Apoi adăugase:

„Ne găsim astăzi în situaţia celui care a cucerit primul rând de tranşee, apoi al doilea, apoi al treilea, aşa că adversarul s-a închis într-un adăpost din care, protejat, împuşcă neîntrerupt împotriva noastră, neînţelegând că noi vrem să-i sărim în ajutor, împotriva adevăraţilor săi duşmani. Dar în ciuda tuturor lucrurilor care se vor face împotriva noastră, România nouă va învinge".

Am vorbit de multe altele, în timp ce lumina palida a asfinţitului cobora pe trista întindere a câmpiei române. La sfârşit Codreanu, ca amintire, ne-a dat o insignă a ultimului său partid, un disc negru cu un sistem de cruci argintate, cu forma unor gratii. „Sunt gratiile puşcăriei", comenta

zâmbind, şi nepresupunând tristul adevăr al acestei glume. Apoi ne-a propus să ne însoţească cu maşina lui în oraş, el neîngrijindu-se de senzaţionalul chestiunii şi noi de avertizările Ambasadei noastre, care ne spusese că toţi aceia care se întâlneau cu Codreanu erau expulzaţi în douăzeci şi patru de ore. Lăsându-ne la hotel, ultimele cuvinte ale lui Codreanu, care ştia că noi o să continuăm călătoria prin Europa, au fost: "La Berlin, la Roma, tuturor acelora care luptă pe acelaşi front cu noi, aduceţi salutările mele şi spuneţi-le că Garda de Fier e necondiţionat alături de ei în acţiunile luptei viitoare: împotriva ebraismului, bolşevismului, falsei democraţii".

(„Quadrivio",
Roma, 11 decembrie 1938, pag. 6)

V
TRAGEDIA „GĂRZII DE FIER" ROMÂNĂ: CODREANU

București, martie 1938

Automobilul ne-a condus în afara orașului, pe o lungă și tristă stradă provincială, sub un cer întunecat și ploios. O luăm la stânga, intrăm pe un drum de țară, și ne oprim înaintea unei vile – „Casa Verde", centrala „Gărzii de Fier". „Am construit-o cu mâinile noastre" – ne spune șeful legionar care ne însoțește, orgolios. Traversăm un fel de sală a corpului de gardă. La primul etaj un grup de legionari ne fac loc. Un tânăr înalt, zvelt, cu o expresie de rară noblețe, sinceritate și energie imprimată pe față; ochi albăstrui, frunte deschisă, autentic tip roman-arian; un amestec de trăsături virile, ceva contemplativ, mistic în expresie. Acesta este Corneliu Codreanu, șeful „Gărzii de Fier" române, acela care e calificat ca „ucigașul", „soldatul lui Hitler", „conspirator anarhic", de publicațiile mondiale, pentru că el până în 1919 a aruncat mănușa provocării împotriva Israelului și împotriva puterilor mai mult sau mai puțin unite cu acesta din urmă în viața națională românească.

Între mulții șefi de mișcări naționale pe care i-am întâlnit în călătoriile noastre în Europa, puțini, pentru a nu spune nici unul, ne-au făcut o impresie așa de bună, ca Codreanu. Cu puțini am avut o aderență așa perfectă în idei,

în puțini am găsit capacitatea de a se ridica așa de hotărât pe planul circumstanțelor și de a reda presupunerilor de natură autentic spirituale o voință de înnoire politico-națională. Codreanu însuși nu a ascuns satisfacția de a întâlni pe cineva, cu care să poată spune în sfârșit ceva mai mult decât formula stereotipă „naționalism constructiv", formula care nu exprimă esența intimă a mișcării legionare românești.

Era atunci în timpul căderii cabinetului Goga, al intervenției directe al Regelui, al promulgării noii constituții, al plebiscitului. Eram la curent cu toate ascunzișurile faptelor întâmplate. Și Codreanu, cu o lucidă sinteză, completa viziunea noastră. El era plin de încredere în viitor mai ales în viitoarea victorie a mișcării sale. Dacă acesta nu a reacționat și n-a manifestat nici o opoziție, s-a întâmplat din precise motive tactice: „Dacă s-ar fi ținut alegeri regulamentare, cum Goga gândise, ne-am fi impus cu o majoritate zdrobitoare - ne spuse textual Codreanu. Dar puși în fața alternativei de a zice *da* sau *nu* în fața faptului împlinit, cum ar fi constituția, opera inspirată de suveran, am refuzat să acceptăm bătălia". A mai spus: „Noi am cucerit prima linie de tranșee, după a doua, după a treia, și adversarul, blocându-se într-un ascunziș, în siguranță, va trage asupra noastră, neștiind că noi nu vrem altceva decât să-l ajutăm împotriva adevăratului dușman". Amintim încă altă frază a lui Codreanu, în relație cu o întrebare a noastră privitoare la atitudinea față de Rege: „Noi toți suntem monarhici; doar că nu putem renunța la misiunea noastră și a face compromisuri cu o lume depășită și coruptă".

„Când voi să ne însoțească la hotel cu propria lui mașină, neluând în seamă latura senzațională a chestiunii, nici

noi avertismentul făcut de Ambasada noastră că cine-l va vedea pe Codreanu era expulzat din Regat în douăzeci şi patru de ore, lăsându-ne şi ştiind că noi continuăm drumul nostru către Berlin şi Roma ne spuse: „Tuturor acelora care luptă pentru cauza noastră comună duceţi-le salutul meu şi spuneţi-le că legionarismul român este şi va fi necondiţionat alături de ei în lupta antiebraică, antidemocratică, antibolşevică".

În colecţia *Europa Giovane* (Casa Editrice Nazionale Roma-Torino, 1938) a apărut recent traducerea italiană, care deja ne fusese anunţată la Bucureşti, a volumului lui Codreanu cu titlul: *Guardia di Ferro*. Este vorba de prima parte a unei opere, care e simultan autobiografia lui Codreanu şi istoria luptei şi mişcării sale, natural împletită cu expunerea doctrinei şi a programului naţionalist. Se poate confrunta această carte cu prima parte din *Mein Kampf* de Adolf Hitler, fără teama că într-o aşa confruntare ea ar putea fi de mai mică valoare. De fapt e aceeaşi putere, mai mult aceeaşi tragedie, a lucrurilor, încât naraţiunea lui Codreanu se prezintă cu o specială putere sugestivă, şi noi credem că orice fascist trebuie să fie la curent, prin intermediul ei, cu tragicele şi dureroasele episoade ale unei lupte, care pe pământ românesc e aceeaşi cu revoluţiile antidemocratice şi antiebraice. Şi a venit timpul, ca privitor la această ordine a lucrurilor să se cunoască adevărul, ascuns sau deformat de publicaţii tendenţioase; nu pot avea o idee exactă cu privire la posibilele evenimente viitoare ale României cei care neglijează factorul reprezentat de mişcarea legionară, azi înlăturată cu forţa, dar nu dispărută.

Prin natura sa cartea lui Codreanu nu se poate sintetiza. Aici putem numai să indicăm câteva puncte generale şi

doctrinale, menite să caracterizeze natura mişcării lui Codreanu. Care deja în 1919 şi în 1920, având un pic mai mult de douăzeci de ani, mai întâi cu cuvântul, cu acţiunea de echipă s-a lansat împotriva pericolului comunist în numele naţiunii române, bătându-se contra muncitorilor revoltaţi, rupând steagurile roşii pe care aceştia le înălţaseră pe atelierele lor şi înlocuindu-le cu steagurile naţionale. Discipolul lui A.C. Cuza, decanul ideii naţionale româneşti şi precursor al luptei antisemite, Codreanu a ştiut de atunci să recunoască ce ar fi însemnat cu adevărat victoria comunismului: nu o Românie condusă de un regim proletar român, ci aservirea sa, începând de a doua zi din partea „celei mai murdare tiranii, tirania talmudică, israelită". Dar Israel nu iartă pe cei care ştiu să o demaşte. Şi Codreanu deja în acea perioadă devine oaia neagră din publicaţiile plătite de Israel, obiectul unei campanii feroce de defăimare şi ură, îndreptată nu numai împotriva lui, ci împotriva credinţei naţionale a întregului popor. Codreanu scrie despre aceea perioadă: „Într-un an am învăţat atât antisemitism, cât să-mi fie de ajuns pentru trei vieţi. Pentru că nu poţi lovi convingerile sfinte ale unui popor, toate acele lucruri pe care inima lui le iubeşte şi le respectă, fără să-l răneşti în profunditate şi fără ca din rana făcută să nu picure sânge. Sunt şaptesprezece ani de atunci şi rana sângerează mereu". Atunci Codreanu se lupta împotriva celor care elogiau Internaţionala roşie şi adepţii săi zdrobeau tipografiile evreieşti, în care se insultau Regele, Armata, Biserica. Dar mai târziu exact în numele Regelui, al Armatei, al ordinii, presa românească, maestră în transformism, a continuat aceeaşi campanie împotriva lui Codreanu, aruncând ură şi dispreţ pe mişcarea lui.

Codreanu scrie: „Nu aş putea să descriu felul în care am intrat în luptă. Poate ca un om care, umblând pe stradă cu griji, nevoi şi gânduri proprii, surprins de focul care devorează o casă, şi-aruncă haina şi sare în ajutorul celor cuprinşi de flăcări. Eu cu bunul sens al unui tânăr de douăzeci de ani, am înţeles numai aceasta din tot ceea ce vedeam: că ne pierdem patria, că nu vom mai avea patrie, şi că, cu aprobarea inconştientă a nefericiţilor muncitori români sărăciţi şi umiliţi, ne va târî clica evreiască dominatoare şi exterminatoare. Am început din impulsul inimii, din acel instinct de apărare pe care îl are şi un vierme, nu din instinctul de conservare personală, ci din instinctul apărării neamului din care făceam parte. De aceea am avut mereu senzaţia că la spatele noastre se află neamul întreg, cu vii, cu cortegiul său de morţi pentru Patrie, cu tot viitorul său; că neamul luptă şi vorbeşte prin intermediul nostru, şi că mulţimea duşmană, oricât de mare, înaintea acestei entităţi istorice nu este decât un pumn de firimituri umane pe care le vom alunga şi le vom învinge. Individul există în contextul şi în slujba neamului său, neamul există în slujba lui Dumnezeu şi a legilor divine: cine va înţelege aceste lucruri, va învinge şi dacă va fi singur. Cine nu va înţelege va fi învins".

Aceasta era profesiunea de credinţă a lui Codreanu în 1922, la sfârşitul studiilor universitare. Ca preşedinte al Asociaţiei naţionaliste a studenţilor de lege, dânsul individua simultan elementele esenţiale ale campaniei antisemite în următoarele termene: „a) identificarea spiritului şi mentalităţii iudaică infiltrate insensibil în modul de a simţi şi a gândi a unei bune părţi dintre români; b) dezintoxicarea noastră, eliminarea iudaismului intrat în gândul nostru

prin intermediul cărţilor de şcoală, cu ajutorul profesorilor, teatrului, cinematografului; c) înţelegerea şi demascarea planurilor israelite, mascate sub multe forme. Aceasta pentru că avem partide politice conduse de români, prin intermediul cărora vorbeşte iudaismul; ziare româneşti, prin care vorbeşte evreul şi interesele sale; conferenţiari români, care gândesc, scriu şi vorbesc evreieşte în limba română". Paralel cu aceasta, problema practică politică, naţională, socială: problema vastelor teritorii româneşti literalmente colonizate de populaţiile exclusiv evreieşti; problema controlului evreiesc în centrelor vitale ale celor mai importante oraşe; problema alarmantului procent evreiesc în şcoli, procentaj deseori ale decisei majorităţi, echivalentă pregătirii unei corespunzătoare hegemonii şi invazii în câmpul profesional al noilor generaţii. Şi, în sfârşit, acţiunea măruntă de demascare: aşa cum deja în perioada comunistă Codreanu descoperea că cei care conduceau o aşa-zisă mişcare proletară românească erau exclusiv evrei, aşa mai târziu, ca deputat în Parlament, dânsul nu ezită să demonstreze cum că majoritatea oamenilor din guvern de atunci primeau „bani cu împrumut" din băncile evreieşti.

Când a venit Mussolini la putere, Codreanu recunoscu în el „un purtător de lumină care dădea naştere speranţei: va fi pentru noi dovada că hidra poate fi învinsă. O dovadă a posibilităţilor noastre de a învinge". Şi adăugă: „Dar Mussolini nu e antisemit. Degeaba vă veseliţi", murmurau publicaţiile ebraice la urechile noastre. Şi eu spun: „Nu e vorba despre motivul bucuriei noastre: e vorba de ce vă nelinişteşte victoria sa, dacă nu e antisemit, despre motivul atacurilor mondiale ale publicaţiilor evreieşti împotriva lui". Codreanu avea o viziune corectă a iudaismului care

reușise să domine lumea cu masoneria și a Rusiei care domina cu comunismul: „Mussolini a distrus comunismul și masoneria – zice Codreanu – implicit a declarat război ebraismului". Și noua întorsătură antisemită a fascismului a dat deplină dreptate lui Codreanu.

Pentru a sfârși elogierea atitudinii antisemite a lui Codreanu, putem să reamintim următorul fragment din cartea sa, care demonstrează o mare exactitate a viziunii: „Cine-și imaginează că evreii sunt săraci nenorociți, veniți aici din întâmplare, aduși de vânt, conduși de soartă etc., se înșeală. Toți evreii care există pe fața pământului formează o mare colectivitate, legată de sânge și de religia talmudică. Aceștia sunt încadrați într-un adevărat Stat sever, având legi, planuri și șefi care proiectează aceste planuri și le duc la împlinire. La baza a toate acestea stă *Cahal*. Așa că noi nu ne găsim dinaintea unor evrei izolați, ci avem în față o putere constituită, o comunitate izraelită. În fiecare oraș sau sat, unde se întâlnesc un anumit număr de evrei se formează imediat *Cahal-ul*, sau comunitatea israelită. Acest *Cahal* are proprii șefi, justiție separată etc. În acest mic *Cahal*, de oraș sau de sat, se stabilesc toate planurile: cum să atragă de partea lor oamenii politici locali, autoritățile; cum să intre în diverse grupări unde ar fi util să intre, de exemplu, între judecători, oficiali, cellalți funcționari; care planuri trebuiesc să folosească pentru a smulge o anume ramură a comerțului din mâinile unui român; cum ar putea elimina un cinstit reprezentant a unei autorități opuse intereselor jidovești; care planuri să pună în practică când, opresată, populația se revoltă și explodează mișcarea antisemită. În afară de acestea, planurile generale de lungă durată: „1) Vor încerca să rupă

legăturile între Cer şi pământ, adoptând difuzarea, pe scară largă, a teoriilor ateiste şi materialiste, reducând poporul român, sau măcar numai şefii acestuia, la un popor separat de Dumnezeu şi de morţii săi: ucigându-l nu cu sabia, ci tăind rădăcinile vieţii sale spirituale; 2) Vor rupe apoi legăturile neamului cu pământul, izvorul material al bogăţiei sale, atacând naţionalismul şi orice idee de patrie şi pământ; 3) Pentru ca acesta să reuşească, vor încerca să stăpânească tipăriturile; 4) Vor folosi orice pretext ca poporul român să fie în discordie, neînţelegeri, polemici, şi dacă e posibil, îl vor împărţi în mai multe grupuri antagoniste; 5) Vor încerca să acapareze mereu mai multe mijloace de existenţă a românilor; 6) Îi va împinge sistematic pe calea desfrânării, anihilând familia şi puterea morală şi nu vor neglija otrăvirea prin intermediul băuturilor şi a altor otrăvuri. Şi într-adevăr oricine va vrea să ucidă şi să cucerească un neam, va putea reuşi adoptând acest sistem". Cu orice mijloc imediat după război până ieri mişcarea lui Codreanu a căutat să lupte în fiecare sector al său împotriva acestei ofensive evreieşti, condusă în România pe baza celor două milioane şi jumătate de israeliţi care sunt prezenţi şi de puterilor de Israel afiliate sau finanţate de acesta.

Plaga politicienilor şi necesitatea de a crea „omul nou" sunt alte puncte centrale ale gândului lui Codreanu. „Tipul omului care trăieşte azi în politica română – scrie Codreanu – l-am întâlnit deja în istorie: sub comanda sa sunt moarte naţiuni şi s-au distrus State". Pentru el cel mai mare pericol naţional stătea în deformarea şi desfigurarea purului tip al rasei daco-romane şi a înlocuirii cu „politician", cu acest „avort moral care nu are nimic din noblețea

rasei noastre, care ne dezonorează şi ne ucide". Până când va exista politicianul, puterile obscure antinaţionale vor găsi întotdeauna instrumentele potrivite, vor putea întotdeauna crea intrigi, utile jocului lor. Dacă Constituţia română în 1938 a pus capăt sistemului partidelor, deja de ani Codreanu a luat în consideraţie o atitudine radicală, de a-i face să spună: „Acel tânăr care va intra pe uşa unui partid politic va fi un trădător a generaţiei sale şi a neamului".

Nu este vorba de partide sau de formule noi, ci de un om nou. Din acest punct de vedere a izvorât legionarismul lui Codreanu, care înseamnă mai înainte de toate o şcoală de viaţă, o forjă unde se forjează un tip nou, în care se găsesc „dezvoltate, la maxim, toate posibilităţile de măreţie umană care au fost semănate de Dumnezeu în sângele neamului nostru". *„Legiunea Arhanghelului Mihail"* se numi prima fundaţie legionară, şi deja în alegerea acestui nume e vizibilă latura mistică, religioasă şi ascetică al unui asemenea naţionalism. Creaţia acestui om nou, după Codreanu, e esenţială: ceea ce urmează e un accesoriu, consecinţa. Prin proces natural şi fatal, de un asemenea om reînnoit va fi rezolvată problema evreiască, va fi găsită o nouă formă politică, va fi trezit acel magnetism, care e capabil să transforme mulţimile, să favorizeze victoria şi să conducă neamul pe calea gloriei.

Acesta e un aspect special şi caracteristic al mişcării legionare române: că aceasta în propria sa organizare după aşa-numitele „cuiburi" avea ca maximă grijă crearea unei noi forme comune de viaţă, condusă pe baza criteriilor etice rigide şi religioase. Aşa ar putea să uimească faptul că Codreanu a impus disciplina postului două zile pe săptămână tuturor membrilor mişcării sale, şi ar putea să inte-

reseze cunoaşterea acestor gânduri ale lui despre puterea rugăciunii, gânduri, care par formulate mai degrabă de un religios decât de un şef politic: „Rugăciunea e un element decisiv al victoriei. Luptele le învinge aceia care au ştiut atrage din eter, din ceruri puterile misterioase ale lumilor invizibile, asigurându-şi concursul lor.

Aceste puteri misterioase sunt sufletele morţilor, sufletele înaintaşilor noştri care au fost, şi ei o dată, legaţi de glia noastră, de pământul strămoşesc, care au murit pentru a apăra acest pământ şi care sunt legaţi şi azi amintirilor vieţii lor şi de noi, fiii, nepoţii şi strănepoţii lor. Dar deasupra sufletelor morţilor stă Dumnezeu. Odată atrase aceste puteri, ele socotesc, ne ocrotesc, ne dau curaj, voinţă, toate elementele necesare victoriei şi ne ajută să învingem. Introduc panica si spaima printre duşmani, le paralizează activitatea. În ultima analiză, victoriile nu depind numai de pregătirea materială, de forţele materiale ale beligeranţilor ci de facultatea lor de a-şi asigura concursul forţelor spirituale. Justiţia şi moralitatea acţiunilor şi apelul călduros, insistent în formă de rit şi de rugăciune colectivă, atrag asemenea forţe. Si iată un alt pas caracteristic al lui Codreanu: „Dacă mistica creştină cu finalitatea sa, extazul, e contactul omului cu Dumnezeu prin intermediul unui salt de la natura umană la natura divină, mistica naţională nu e altceva decât contactul mulţimilor cu sufletul neamului, prin saltul pe care acestea îl fac din lumea intereselor personale şi materiale în lumea neamului. Nu cu mintea, pentru că aceasta o poate face oricine, ci trăind cu sufletul lor". Alt aspect tipic al legionarismului „Gărzilor de Fier" e un tip de îndeletnicire ascetică a şefilor lor: ei trebuie să se abţină de a frecventa baluri, cinematografe sau

teatre, trebuie să evite orice paradă de bogăţie sau chiar de simplă huzureală. Un corp special de asalt, de zece mii de oameni, care se chema cu numele Moţa şi Marin, numele celor doi şefi ai „Gărzii de Fier" căzuţi în Spania, avea, pentru membrii săi, aproape ca anumite ordine cavalereşti antice, clauza celibatului, atât timp cât se făcea parte dintr-un asemenea corp: nici o grijă mondenă şi familiară nu trebuia să diminueze capacitatea lor de a se vota în orice moment morţii.

Cu toate că a fost de două ori deputat în parlament, Codreanu încă de la început a fost împotriva democraţiei. După textualele lui expresii, democraţia prin partidismul său rupe unitatea neamului: e incapabilă de autoritate lipsindu-i puterea sancţiunii şi făcând din omul politic sclavul partizanilor săi; se află în serviciul marii finanţe; transformă milioane de evrei în cetăţeni români. Codreanu afirma, din contra, principiul selecţiei sociale şi ale elitelor. El a avut o precisă intuiţie a noii politici ale naţiunilor care intenţionau să se reconstituie, care nu se bazează pe democraţie nici pe dictatură, ci pe relaţia între naţiune şi şef ca una între putinţă şi act, obscur instinct şi exprimare. Şeful acestor noi forme politice nu e ales de mulţime, dar mulţimea e de acord cu el şi-şi recunoaşte propriile idei în ideile acestuia. Această recunoaştere presupune un fel de trezire interioară, care se naşte în conducător şi în elita. Merită menţionate cuvintele lui Codreanu: „E o nouă formă de guvernare a Statelor, niciodată întâlnită până acum. Nu ştiu ce denumire o să aibă, dar e o nouă formă. Cred c-o să aibă ca fundament această stare de spirit, această stare de elevată conştiinţă naţională care mai devreme sau mai târziu se extinde până la periferia organismului naţional. E o

stare de lumină interioară. Ceea ce înainte zăcea în sufletele noastre ca din instinct al neamului, în momentele acestea se reflectă în conştiinţe, creând acea stare de unanimă iluminare, care se întâlneşte doar în marile experienţe religioase. Această stare desigur se poate numi o stare de *ecumenicitate naţională*. Un popor *în întregimea sa* ajunge la conştiinţa de sine însuşi, a sensului său şi destinului său în lume. În istorie noi am întâlnit în popoare altceva decât fulgeri de o clipă: din acest punct de vedere astăzi ne găsim în faţa unor fenomene naţionale permanente. În acest caz şeful nu mai este un „stăpân" care face „ceea ce vrea", care guvernează după „bunul său plac": el e expresia acestei *stări de spirit invizibil*, e simbolul acestei stări de conştiinţă. El nu face ceea ce vrea, face ceea ce trebuie. Şi e ghidat nu de interese individuale nici de cele colective, ci de interesele *naţiunii eterne*, despre care popoarele au devenit conştienţi. În cadrul acestor interese şi numai în cadrul lor, găseşte maximul de satisfacţie normală atât interesele personale cât şi cele colective".

Faptul că Codreanu nu exclusese că aceste forme noi de naţionalism ar fi putut să se concilieze cu instituţiile tradiţionale, este dovedit de ideile sale asupra instituţiei monarhice, exprimate de cuvintele următoare: „Resping republica. În fruntea neamurilor, mai presus de elite, se găseşte monarhia. Nu toţi monarhii au fost buni. Monarhia, în schimb, a fost *întotdeauna bună*. Nu trebuie confundat omul cu instituţia, trăgând concluzii eronate. Pot fi preoţi răi, dar nu de aceea putem trage concluzia că trebuie distrusă Biserica şi lapidat Dumnezeu. Sunt într-adevăr monarhi slabi şi răi, dar nu putem renunţa la monarhie. Există o linie de viaţă a neamului. Un monarh e mare şi bun,

atunci când se menţine pe această linie; e mic şi rău în măsura în care se îndepărtează de această linie de viaţă a neamului sau i se opune. Multe sunt liniile care pot tenta un monarh. El trebuie să le îndepărteze pe toate şi să urmeze linia moştenită. Iată legea monarhiei".

Dacă în punctele esenţiale, aceste idei sunt ale lui Codreanu şi ale „Gărzii de Fier", acţiunile luptei sale reuşesc tragic de incomprehensibile şi până ieri păreau a se datora doar unei nenorocite neînţelegeri. Spunem până ieri pentru că, în măsura în care România exista un pur sistem democratic aservit prin forme de influenţă indirectă şi mascată, şi cu o instituţie monarhică doar simbolică, se putea înţelege că o mişcare, ca aceea a lui Codreanu, va fi obstaculată cu orice mijloc şi cu orice preţ, ieri prin anumite formule, azi prin formule contrare, după motive de oportunism, numai ca efectul să fie acelaşi şi periculosul adversar să fie distrus. Se puteau înţelege aceste amare constatări ale lui Codreanu: „În 1919, 1920, 1921, toate publicaţiile israelite atacau Statul român dezlănţuind peste tot dezordine şi instigând la violenţă împotriva regimului, guvernului, Bisericii, ordinii române, ideii naţionale, patriotismului. Acum ca prin minune (în 1936) aceleaşi publicaţii, conduse de exact aceleaşi persoane, se transformară în apărători ai Ordinii de Stat, ai legilor, se declarau împotriva violenţei şi noi am devenit „duşmani ai ţării", „extremişti de dreapta", „pe banii şi în serviciul duşmanilor românismului". Şi mai înainte ca aceasta să se termine, vom auzi şi alta: „că suntem subvenţionaţi până şi de evrei". Codreanu continuă: „Primim pe faţă şi pe sufletele noastre române insultă după insultă, palme după palme, până a ne vedea în această teribilă situaţie: evreii

apără *românismul*, în lipsa oricăror probleme, trăind în liniște și abundență, pe când noi, dușmanii *românismului*, cu libertatea și viața în pericol, suntem urmăriți ca niște câini hidrofobi de autoritățile române. Am văzut cu ochii mei și am trăit aceste ore, îndurerat până în fundul sufletului. Luptând pentru pământul tău, cu sufletul curat ca lacrima ochilor, și luptând ani și ani în sărăcie și în foame ascunsă, dar distrugătoare, pentru a te vedea apoi la un moment dat declarat în lista dușmanilor țării, persecutat de români, acuzat *că lupți pentru că ești plătit de străini*, și ca să vezi întreaga comunitate evreiască stăpână pe țară, înălțată ca apărătoare și păzitoare al românismului și al Statului român amenințat de către tine, tineret al țării, e ceva teribil!"

Acestea nu sunt cuvinte, cititorul poate să-și dea seama răsfoind cartea, în care e documentată întreaga *via crucis* a „Gărzii de Fier": arestări, persecuții, procese, defăimări, violențe. Însuși Codreanu suportă diverse procese, dar până ieri a fost întotdeauna achitat, până și într-un proces în care a fost acuzat de a fi omorât cu mâinile sale pe ucigașul tovarășilor săi; în această ocazie lucrul semnificativ, mai bine de 19.300 avocați din toată țara s-au înscris propunându-se în apărarea sa.

După experimentul Goga, în România regimul democratic părea a se fi terminat, urmând o nouă formă autoritară de guvern. Se cunoaște puțin din ceea ce se întâmpla în spatele culiselor privitor la aceste evenimente, în afară. Cu toate că „Garda de Fier" a fost dizolvată, totuși și în această nouă fază a politicii române se ascunde lupta dintre Codreanu și puterile contrare concepțiilor sale asupra națiunii și Statului. Se voia ca guvernul lui Goga să fie construit cu titlu de experiment și simultan, pentru un precis motiv tac-

tic. Cu naţionalismul şi antisemitismul moderat al lui Goga se încerca îndepărtarea forţelor pe care mişcarea lui Codreanu le atrăgea şi mereu mai mult le câştiga, oferind un surogat uşor de domesticit. Pentru a folosi o frază a lui Mussolini pronunţată apropo de plebiscitul proclamat de Schuschnigg, îşi dădeau seama că experimentul era periculos şi că bomba putea exploda în mâinile celuia ce a pregătit-o. Regimul Goga nu fu luat ca un surogat, care trebuia să mulţumească, ci ca un semn de aprobare preliminară al curentului naţionalist integral: nu conta faptul că Goga fusese decis adversar al lui Codreanu (aceasta era unul din motivele alegerii sale), dar conta mai ales programul său, care venea în întâmpinarea naţionalismului şi antiiudaismului. Dincolo de o revizie a politicii internaţionale româneşti dacă alegerile anunţate de Goga ar fi avut loc, cu mare probabilitate acesta ar fi fost lzbit de un curent mai puternic decât el, venind chiar din aceeaşi direcţie.

Recunoscând acest pericol Regele hotărî să intervină personal. El pune capăt partidismului democratic şi promulgă o constituţie, în care era esenţial trecerea puterii direct sau indirect în mâinile monarhului. O revoluţie autoritară de sus, pornind de la curtea regală în loc să pornească de pe străzi, cum se spuse. Înaintea acestora „Garda de Fier", prevenind adversarul, dizolvă de bună voie partidul pe care îl crease, *Totul pentru Ţară*, se retrase liniştit, propunându-şi să concentreze acţiunea esenţială pe plan spiritual, să acţioneze mai ales în sensul formării spirituale şi selecţionării din marea masă a adepţilor care ajunseseră în rândurile lui Codreanu în ultima perioadă şi mai ales pentru ceea ce se gândea că va urma după guvernul Goga.

În aceea perioadă noi am fost în România şi soluţia pe care elementele române printre cele mai serioase o credeau de dorit şi probabilă era o depăşire a vechiului contrast şi o colaborare, pe baze naţionale, între regim şi legionarism. Aceasta nu era doar opinia exprimată nouă de către principalul teoretician român al Statului, Manoilescu, sau de cine favorizase în mod nu indiferent reîntoarcerea Regelui în ţară, ca Nae Ionescu, dar şi a ministrului Argetoianu, cel mai mare inspirator al noii constituţii, care, într-un colocviu ce atunci îl avusesem cu el, nu excludea această colaborare, numai dacă – aşa se exprimă – „Garda de Fier" va renunţa la vechile sale metode.

Nu vom fi noi cei care să conteste că, în condiţii normale, unde monarhia ar fi avut întreaga sa putere şi semnificaţie, nu ar mai fi fost nevoie de nici un duplicat dictatorial pentru a-şi exercita regular funcţia. Lucrurile nu stau însă aşa într-un Stat în care acestei *fides* tradiţionale i s-a substituit intriga politică, în care hidra evreiască a învăluit cu tentaculele sale cele mai mari nuclee vitale ale naţiunii şi democraţia partidistică a distrus integritatea etică şi sentimentul patriotic al vastelor medii politice. În aşa condiţii, era nevoie de o mişcare reînnoitoare totalitară, ceva care, într-un efort comun, să izbească, să topească, să transforme şi să aducă din nou la înălţime întreaga naţiune, bazându-se în special pe o nouă stare de conştiinţă şi pe putinţa unui ideal şi a unei credinţei. Şi instituţia monarhică, când e prezentă, nu se lasă dărâmată de o aşa mişcare naţională, ci din contra e eficientă şi completată: aşa cum ne dovedeşte exemplul Italiei însăşi. În aceşti termeni era de dorit şi posibilă colaborarea dintre noul regim şi mişcarea naţională legionară a lui Codreanu, în special fiindcă,

cum s-a văzut, Codreanu apăra fără îndoială ideea monarhică şi – nici unul dintre adversarii săi a presupus un anume lucru – niciodată nu s-a gândit de a se propune el însuşi noul Rege al României.

Cele mai recente evenimente au dovedit că aceste speranţe erau iluzorii şi au condus la rezultatul dramatic cunoscut. Puţin după sancţiunea definitivă a noii constituţii, Codreanu e încă o dată arestat. De ce? Întâi se aminteşte, după multe luni, şi în timp ce în aproape toată cariera sa, împins de circumstanţe, nu făcuse aproape altceva, că a ultragiat un ministru. Mai târziu va fi acuzat de complot împotriva siguranţei Statului. Dar adevărul este că arestarea lui Codreanu se face imediat după Anschluss, încât e extrem de verosimil că aceasta fusese dictat de teama că, din cauza triumfului naţional-socialist austriac, puterile ţinute sub control ale naţionalismului român explodaseră. Se voia de aceea eliminarea, într-un fel sau altul, şefului acestui din urmă. Procesul se termină cu condamnarea lui Codreanu la zece ani de închisoare: simultan sunt arestaţi şi un grup de şefi secundari şi un număr de oameni suspecţi de a aparţine „Gărzii" sau de a fi solidari cu aceasta. Că aceste evenimente erau departe de a asigura o stabilizare a situaţiei politico-naţionale româneşti, apare cu claritate. Nu ne scapă faptul că, în timp ce precedentele procese ale lui Codreanu desfăşurate într-o perioadă în care forţele adverse puteau uşor să-şi facă jocul prin intermediul corupţiei democratice, au trebuit să se concludă invariabil cu iertări, în noua perioadă a constituţiei antidemocratice şi „naţionale" se ajunge în schimb la o condamnare, lucru echivalent cu mănuşa provocatoare aruncată tuturor forţelor legionarismului naţional român, nu mai puţin pre-

zente şi numeroase, pentru faptul că atunci erau ascunse şi puţin vizibile. Cu toate că despre noul proces puţin s-a ştiut precis, e clar că acea condamnare era prea mare, sau prea mică: dacă Codreanu era într-adevăr culpabil de complot împotriva Statului, aceasta ar fi fost ocazia cea mai bună – dat fiind *animus*-ul care l-a condus la proces – pentru a-l elimina definitiv, pentru acea infracţiune fiind prevăzută, în noua constituţie, pedeapsa cu moartea. Dimpotrivă, s-au limitat la zece ani de muncă silnică.

Ceea ce nu s-a îndrăznit din primul moment, trebuia însă făcut mai târziu şi ceea ce se putea prevedea, a urmat fatal. O dată trecut primul moment de stupefacţie, forţele credincioase lui Codreanu trec la o acţiune teroristică de represalii, „batalionul morţii" intră în acţiune, şi se constituie un „tribunal naţional" secret cu scopul de a judeca şi de a lovi pe cei care, din punctul de vedere legionar, se făceau vinovaţi în faţa naţiunii. Această fază se acutizează în special după capitularea de la Praga şi reuniunea de la Monaco, dar din păcate conduce doar la o situaţie tot mai complicată: arestările se înmulţesc, nedreptatea cheamă nedreptatea, recent rectorul Universităţii din Cluj, persoană care nu împărtăşeşte ideile „Gărzii", adversar al acesteia, e ucis, doi guvernatori din regiune primesc condamnarea la moarte, care urmează să fie executată în ianuarie, din partea ministeriosului „tribunal naţional" legionar, se trăieşte ca pe un câmp minat până la punctul în care înalte personalităţi, inclusiv un prinţ de sânge şi generalul Antonescu, deja ministru de război sub guvernul Goga şi actual comandant al Corpului de Armată, sunt ameninţate, înlăturate sau arestate. Evenimentele se precipită cu înăsprire de ambele părţi şi se ajunge la sfârşitul tragediei. În 30 no-

iembrie un laconic comunicat oficial anunţă că Codreanu, împreună cu alţi treisprezece legionari arestaţi, elemente directoare ale mişcării, a fost ucis de poliţie într-o încercare de evadare. S-a zis că corpurile lor au fost înhumate, după constatările uzuale, trei ore după, adică aproape imediat, împiedecând astfel orice cercetare.

Punctul limită al situaţiei e atins, şi impresia lăsată de eveniment în toată România, unde adepţii lui Codreanu sunt mai multe milioane, este enormă; statul de asediu, care deja se instaurase din anumite motive, e extins pe tot teritoriul Regatului. Cu aceasta situaţia română pare aşa tulburată cum a fost de puţine ori în istoria sa.

Am văzut şi am scos în evidenţă că ori trebuie să gândim că Codreanu era de o totală rea credinţă, lucru care trebuie să fie exclus de oricine care l-a cunoscut măcar pentru puţine minute sau a simţit credinţa, entuziasmul, profunda sinceritate de care fiecare scriere a sa e impregnată; ori nu se poate exclude că mişcarea sa a avut un caracter oricum subversiv, finalitate oricum diversă de o reconstrucţie naţională şi antisemită de tip „fascist" sau naţional-socialist, respectând în acelaşi timp principiul monarhic. Şi atunci? Atunci avem voie de a pune problema adevăratelor puteri care au provocat, sau cel puţin au favorizat, tragedia „Gărzii de Fier". În momentul ultimului arest a lui Codreanu eram la Paris şi am auzit un adevărat strigăt de bucurie delirant care a însoţit acea ştire în publicaţiile antifascismului şi a iudeo-socialismului. Nu e hazardat a spune că, după Cehoslovacia, în toată Europa centro-orientală România e ultima ţară, bogată de numeroase resurse, preţioasă fie din punct de vedere economic fie strategic, care a rămas încă liberă pentru jocul forţelor

obscure active în „marile democraţii", în înalta finanţă, în iudeo-socialism: şi aceste forţe se folosesc foarte uşor de interesele indivizilor cu limitate orizonturi şi păşesc uşor peste cadavre, fie şi ale tinerilor nobili şi generoşi, votaţi doar pentru binele ţării.

(La Vita Italiana,
Roma, n. 309, decembrie 1938)

VI
ÎNTÂLNIREA MEA CU CODREANU

Printre marii exponenți ai mișcărilor de reconstrucție națională născuți în perioada dintre cele două războaie mondiale, pe care am avut ocazia să le cunosc, amintesc Corneliu Codreanu, șeful Gărzii de Fier române, ca una dintre figurile cele mai pure, drepte și nobile. Era în primăvara lui 1936 când l-am întâlnit la București, în cursul unei călătorii de explorare pe care am întreprins-o atunci în diverse țări europene.

Chiar fizic Corneliu Codreanu te izbea. Înalt, bine proporționat, el oglindea tipul rasial „ario-roman" care și în Romania are exemplare, nu fără legătură cu colonizarea romană a Daciei dar și din rădăcinile indo-europene cele mai antice ale populației locale. Fizionomia și modul de a vorbi dădeau impresia de a se găsi înaintea unui om în care strâmbătatea, minciuna, lipsa de fidelitate și trădarea ar fi fost imposibile. Aceasta contribuia foarte mult la autoritate pe care o avea asupra adepților săi, cu care era unit de o legătură personală mai profundă decât una pur și simplu politică.

În acea perioadă exista în România o tensiune între guvernul Regelui și Garda de Fier. Se pregătea clima care trebuia să degenereze în tragedia decisivă. La ambasada italiană mi s-a spus că nu era prudent să mă apropii de Codreanu; autoritățile române au expulzat imediat străinii care intraseră în contact cu el. Nu am luat în seamă avertismentul. Un român cu care eram în relație, pentru că era

interesat de studiile tradiţionale, fu intermediarul.

Puţin după ce mi-am exprimat dorinţa întâlnirii, doi oameni de încredere apărură în linişte în camera de hotel unde eram cazat pentru a mă conduce la şeful lor, la aşa-zisa „Casă Verde". Construită la periferia Bucureştilor de către legionari, era centrul mişcării.

După ceea ce în România pare a fi un rit tradiţional al ospitalităţii - o farfurie de dulceaţă cu un pahar cu apă - Codreanu se prezenta şi o intensă simpatie se stabili între noi de la primele cuvinte. El ştia despre opera mea *Răscoala împotriva lumii moderne*, care ieşise cu doi ani înainte şi în germană şi avuse o deosebită rezonanţă în Europa centrală. Interesul meu de a da luptei politice o bază spirituală şi tradiţională, chiar în cazul lui Codreanu favoriza o specială apropiere. Fiindcă eu nu vorbeam româneşte, el vorbea în franceză, cu o anumită ezitare care-i permitea să-şi formuleze gândul cu precizie, în mod concis şi elaborat.

Între temele colocviului nostru amintesc interesanta caracterizare pe care Codreanu o făcu fascismului, naţional-socialismului german şi mişcării sale. Spuse că în fiecare organism există trei principii, adică forma, puterea vitală şi sufletul. Cum trebuie gândit la fel şi pentru o naţiune, şi o mişcare reînnoitoare poate să se desfăşoare accentuând unul dintre cei trei principii. După Codreanu, în fascism avea prioritate principiul formei, ca idee politică formatoare şi stat: moştenirea Romei se manifesta în fascismul ca o putere organizatoare. În schimb în naţional-socialismul german ieşea în evidenţă puterea vitală: de aici partea pe care o avea rasa, mitul rasei, chemarea la sânge şi la comunitatea naţional-rasială. Pentru Garda de Fier linia de plecare era, în schimb, elementul spiritual. Se pornea de la

aceasta. Şi prin „spirit" Codreanu intenţiona ceva care avea de-a face cu valori care aparţin religiei şi asceticii.

În poporul român e ceva ce nu merge, spuse acesta. Premiza esenţială trebuia să fie o profundă reînnoire care să plece din interiorul individului şi care să se îndrepte mai ales împotriva a tot ce se supune dorinţei de câştig, cu josnicele interese ale politicianismului şi afacerismului din oraş. Ceea ce el voia să construiască nu era un partid, ci o mişcare şi nu avea nici o încredere în tentativa de atunci de a consolida ţara plecând de la o suprastructură democratică, chiar dacă aceasta era controlată de monarhie. Vorbind de religie, Codreanu aminti că situaţia istorică într-o ţară ca România ar putea fi favorabilă, pentru că creştinismul grec-ortodox ignoră antiteza între universalismul credinţei şi ideea naţională; întrucât biserică naţională, Biserica ortodoxă putea fi complet solidară cu un Stat reînnoit prin revoluţie naţională.

Oricum valorile religioase, deseori mitice şi ascetice, erau baza organizaţiei Gărzii de Fier române. O ramură a sa avea numele de Legiunea Arhanghelului Mihail. Nu doar rugăciunea dar şi postul era practicat. Pentru şefii era prescris un stil voluntar de austeritate; aceştia nu trebuiau să participe la petreceri publice, teatre şi sărbători profane. Nu trebuiau ostentate luxul şi bogăţia. Nu era bine văzută căsătoria, pentru că trebuia să se poată dispune total de sine însuşi.

Era printre altele o specială mistică a morţilor din Legiune. Ritul „prezent"-ului cunoscut şi în fascism era practicat în forme pe care unii acuzau că ar avea caracter de evocare magică. Moţa şi Marin, doi şefi legionari români prieteni ai lui Codreanu morţi în războiul din Spania, erau obiectul unui fel de cult.

În lungul colocviu cu Codreanu am vorbit de multe alte

argumente, după care mă însoți cu mașina la hotel. Era un fel de provocare: am amintit deja avertismentul care-l primisem de la ambasada italiană. Întrebând dacă Garda de Fier avea o insignă, el mi-o arătă și mi-o dărui. Era un cerculeț asemănător acelora purtate la butonieră de către SS în civil, cu un tip de gratii gri pe fond negru. Întrebai ce semnificație avea desenul; Codreanu se limită a spune glumind: „Poate vor fi gratiile închisorii".

Din păcate gluma conținea un trist presentiment. Se știe care a fost sfârșitul lui Codreanu. Regele, supus favorurilor evreicei Lupescu, și guvernul său democratic compus de elemente supuse masoneriei și altor influențe obscure, voiau să elimine din scurt periculoasa Gardă de Fier, care atrăgea tot mai mult părțile sănătoase ale populației. Începură arestările în masă. Și Codreanu e arestat. A fost surprins în același mod ca Ettore Muti: se pretinse ca ar fi fost ucis în timp ce încerca să fugă. Dar Regele pregăti doar propria ruină. Subordonă regimul generalului Antonescu, deja adept al lui Codreanu. După, și România fu târâtă în căderea militară a Axei și armatele roșii impuseră țării actualul regim comunist.

Dar nu puține elemente ale Gărzii de Fier au supraviețuit; în exil, aceștia rămân leali ideii șefului lor și sunt elemente active în rândurile diverselor formațiuni naționale: în Belgia, în Elveția, în special în Spania, dar și în Franța, unde s-au aflat printre cei care pregătiseră o ideologie cu amprentă spirituală și tradițională pentru mișcarea militară trădată și apoi sufocată de De Gaulle, după care trecură în OAS și în asemenea organizații. Moștenirea lui Codreanu nu era încă pierdută.

(„Civiltà", Roma,
n. 2, septembrie-octombrie 1973)

O NOAPTE LA BUCUREŞTI

Eram la Bucureşti, când am avut întâlnirea cu Codreanu, şeful „Gărzii de Fier". Ghidul mi-a amintit că puteam să profit de o formă de diversiune şi compensaţie după atâtea întâlniri şi colocvii, întrucât chiar în zilele acelea se desfăşura la Bucureşti ceva ce poate m-ar fi interesat: sărbătoarea anuală care numai pentru ei o fac toţi ţiganii oraşului şi din apropiere. Ajungem la locul stabilit traversând cărări semi-orientale a unui cartier periferic şi după câteva schimburi de cuvinte cu însoţitorul meu am intrat într-un amărât parc de distracţii, desigur închiriat pentru această ocazie. Deja în vestibul, un fel de „bufet", se aflau bărbaţi şi femei cu stigmatul inconfundabil al acestei enigmatice rase. Ajungem într-o mare sală: confuzie, atmosferă asemănătoare celei de revelion, patru orchestre care aşezate în cele patru colţuri îşi dădeau neîntrerupt rândul, o ciudată eterogenitate comună, pentru că mulţi din acei ţigani ar fi vrut să aibă o înfăţişare „mondană" pentru speciala ocazie; mai ales la femei, se putea observa un contrast particular între ceea ce ar fi trebuit să fie o haină lungă de seară, pielea de-a dreptul verzuie, rana roşie a gurii exagerat colorată, părul mai mult sau mai puţin în stare sălbatică.

Nu mai puţină promiscuitate în muzică şi dans. Se recurgea la ritmuri de dans normale în doi, mai des erau intonate ritmuri ţigăneşti, până când se formau figuri colective, grupuri concentrice de bărbaţi şi femei ţinându-

se alternativ de mână, cercuri care se mişcau rapid în sens invers, înainte şi înapoi. Se dansa fără întrerupere, părea că scopul dansului neîntrerupt ar fi oboseala. Conexiuni exclusive păreau să nu existe. Bărbaţi şi femei se schimbau, poate în semnul rasei comune. Chiar eu, care nu am desigur aspect de ţigan, fui prins în tumultul dansului, de care până la urmă mă săturai.

Când îi explicai aceasta unei fete care înlocuise ghidul meu, prin semne şi cuvinte puţin înţelese, din sala mare ea mă conduse în alta, mai mică şi încă mai jalnică, aşa de puţin luminată încât colţurile se pierdeau în întuneric. Aer rău mirositor şi greu, fum, parfumuri vulgare şi inconfundabile, miros de rachiu, a băutelor cu care se ajunsese destul de departe.

Cred că erau toţi destul de aproape de limita oboselii. O mică orchestră în penumbră termina atunci un dans şi cercul de bărbaţi şi femei se destrăma. La un moment dat unii strigară: Baskie! Baskie! Nu ştiu dacă era un dans sau o persoană. Dar se făcu linişte şi ţiganii începură un motiv specific românesc. Un ritm compact, omogen, frenetic. Se adăugară modulări dezordonate de vioară, aproape ca nişte ecouri şi contacte cu depărtări nedefinite în evocarea unei atmosfere difuze şi extatice. Ritmul de bază se accelera şi atunci vioara trecu la un motiv care se definea pe note foarte acute: şi cu cât ritmul de acompaniament devenea convulsiv, el ducea la limitele care păreau finale, dar care nasc deodată noi şi neaşteptate soluţii de ritm care mută şi îl depăşesc, ca într-un extrem mers pe frânghie sau pe o lamă de cuţit.

Se strigă din nou, repetat: Baskie! Atunci o fată înaintează spre partea mai iluminată a localului, face câţiva paşi de dans, împiedicată de rochia lungă, se uită împrejur, apoi

îşi aruncă hainele şi lenjeria intimă până la completa nuditate a corpului măsliniu. Muzica continuă, fără încetare, şi acum e ca un vârtej care a găsit – în fata aceea – un centru. Mişcări bruşte a acelui corp care până la urmă se opreşte, cu mâinile ridicate, imobilă cu excepţia unor mişcări înfiorate şi a unui joc de expresii amestecate cu ceva de o îndoielnică intangibilitate. Numai acel fior şi acel joc al liniilor corpului ei şi o fulgerare a ochilor întredeschişi însoţea şi exaspera îndrăcita muzică, până la o tensiune de nesuportat care părea să ceară, să pretindă un act elementar, o violenţă absolută: mai mult decât ceea ce poate fi de domeniul sexului. În această atmosferă se simţea evidenţa de ceea ce, după Weininger, este esenţa puterii care se manifestă în „femela absolută": a distruge şi a fi distrusă.

Muzica încetă dintr-o dată. Fata goală se retrase repede în umbră, în spatele orchestrei.

* * *

Vârtejuri ale sexului şi dincolo de sex. În comunităţile tantrice în India se practică riturile secrete ale „ciakra"-i de grupuri compuse din bărbaţi şi femei alternaţi, în care substanţe îmbătătoare şi formule misterioase determină un mediu psihic şi magic saturat. Atunci în centru „domnul grupului", *ciakresvara*, posedă o tânără femeie goală şi se spune că în aceasta este o zeiţă, pe care el o violează; se şi spune că în îmbrăţişarea intimă are loc contactul cu puterile suprasensibile care se manifestă prin semne sigure în el şi în cei din grup.

Şi în Arabia magia vârtejului e cunoscută, în formă nudă, ascetică, feroce. Grupul format doar de bărbaţi, aşezaţi care se mişcă ritmic „pronunţând neîntrerupt formule - *dhikr* - care sunt „nume divine". Curentul se formează şi

circulă în turbine, căutând în sfârşit un centru şi un act care să-l transforme şi rezolve. E ceea ce face *sheikh*-ul în centrul grupului. În punctul în care unda ajunge culmea, el îşi trece o sabie prin corp. Nu iese nici o picătură de sânge, nu rămâne nici o rană, pentru că – se zice – el se dematerializează, îşi dizolvă pentru un moment corpul „în spaţiul puterii". Dar ar fi destul un moment de nesiguranţă şi de pierdere a controlului vârtejului - şi un cadavru ar cădea în centrul grupului.

(*„Roma"*,
Napoli, 9 martie 1951)

ADDENDUM

J. EVOLA
LA TORRE FOGLIO DI ESPRESSIONI
VARIE E DI TRADIZIONE V N A
28 mai 1930

Stimate domn,

Am primit scrisoarea dumneavoastră.

Îmi amintesc perfect de dumneavoastră. Un prieten comun mi-a spus că aţi fost în India.

Aş vrea foarte mult să-mi spuneţi ce aţi văzut acolo, în special lucrurile care ne interesează: anume cel al practicii, mai mult decât cel al doctrinei şi al metafizicii.

Mă gândeam şi mă mai gândesc încă (căci aproape am terminat ce am avut de făcut în Occident) să plec şi eu în Indii şi să mă stabilesc acolo. Dar unul dintre corespondenţii mei m-a convins că nu trebuie să merg cu acest proiect atât de departe, decât dacă vreau să mă retrag în Cashmir sau în Tibet şi să am cum să mă introduc într-unul din rarele centre, care îşi mai păstrează încă tradiţiile şi care sunt extrem de rezervate faţă de tot ceea ce înseamnă străini.

V-aş rămâne profund îndatorat dacă mi-aţi împărtăşi cât mai multe din cele văzute de dumneavoastră pe acolo. Desigur, nu din punctul de vedere al culturii sau al metafizicii.

Vă trimit unul dintre ultimele exemplare, care mai există încă, a colecţiei complete a revistei *Ur* din 1928, colecţia completă *Krur* 1929, cărţile mele despre Tantre precum şi ultimile cărţi ale mele:

Imperialismul păgân (o revoltă împotriva civilizaţiei moderne)

Teoria individului absolut

Fenomenologia individului absolut.

Ultimile două constituie expozeul sistematic şi definitiv al doctrinei mele. Acum conduc revista *Turnul*, din care scot câte două numere o dată. Înainte de *Ur* nu conduceam alte reviste. În

afară de ceea ce tocmai aţi primit, nu mai rămâne decât colecţia revistei *UR* din 1927, dar care s-a epuizat. Dacă doriţi, aş putea încerca să văd dacă ar fi cineva dispus să o vândă şi la ce preţ.

Vă mulţumesc că v-aţi amintit de mine. Cu cele mai alese urări,

J Evola

Dacă profesorul Dasgupta, la care locuiţi, este autorul cărţilor despre filosofia hindusă, v-aş ruga să-i spuneţi lui sir Douglas Ainslie, pe care-l cunoaşte foarte bine şi care e prietenul meu, să nu uite să-i scrie cum mi-a promis şi să-l roage pe editorul lui să-mi trimită şi mie cele două volume, care au apărut deja şi despre care vorbeam în Italia sau în Germania.

Originalul în Arhiva Mircea Handoca, Bucureşti.

EUROPA NAZIONE
Roma, 15.XII.1951

Stimate Domn,

A trecut ceva timp de când am primit ultima scrisoare de la dumneavoastră şi mai ales de când am reluat corespondenţa noastră de la terminarea războiului. În tot acest timp am auzit deseori vorbindu-se despre dumneavoastră, cât şi despre activitatea pe care o desfăşuraţi. Bine-nţeles că am citit cu mare interes lucrările pe care aţi avut amabilitatea să mi le trimiteţi şi pe care le-am semnalat prietenilor mei, care erau interesaţi de ele şi care, cred eu, v-au şi scris deja. De curând a apărut o nouă ediţie a revistei mele *Revolta împotriva lumii moderne* în care cred că am inserat şi *Tratatul* dumneavoastră. Dar, legat de acest lucru – desigur glumesc – ar trebui să recurg la „represalii". Este de-a dreptul şocant cât de atent sunteţi în operele dumneavoastră să nu menţionaţi nici un autor, care să nu aparţină – în sensul strict al cuvântului – literaturii universale oficioase; aşa că, de exemplu, am constatat că l-aţi citat deseori pe amabilul Pettazzoni, în timp ce despre domnul Guénon nu aţi spus nimic, ca şi despre alţi autori ale căror idei vă sunt mai apropiate, decât cele care vă permit să vă extindeţi în voie, în materia pe care o trataţi. Se înţelege de la sine că aici cel puţin un lucru vă aparţine, dar ar mai fi loc şi să ne întrebăm dacă, în cele din urmă acest joc chiar urmează firul roşu impus de dumneavoastră, aceste rigori „academice"... Sper să nu vă supăraţi pe aceste remarci amicale.

Mi s-a spus că din cauza unor oprelişti comuniste ridicole aţi fi avut dificultăţi cu publicarea traducerilor dumneavoastră la editura Einaudi. Adevărat? Şi dacă-i aşa, unde am mai putea da aceste traduceri? (Cred că este vorba despre *Manual şi Tehnici).* Poate că v-aş putea ajuta cu ceva, deşi dumneavoastră aveţi atâtea relaţii, mă refer, în special la cei care frecventează cercurile Tucci şi desigur ale lui Pettazzoni.

Din punctul meu de vedere, într-o scrisoare pe care mi-ați trimis-o anul trecut, îmi promiteați să-mi dați adresa unui domn pe care îl cunoașteți și despre care spuneați că m-ar fi putut ajuta cu traducerea vreuneia din cărțile mele. Ca să vă spun adevărul, eu l-am scris odată, dar nu mi-a răspuns. Acum, în același scop, aș mai vrea să mai scriu și alte eseuri. Dacă cu alte țări s-au putut deja stabili relații, cu Franța nu s-a făcut nimic până acum; după război, Dl. Gallimard a avut chiar el personal inițiativa să-i ceară editorului Laterza drepturile pentru două dintre cărțile mele, dar de atunci nu am mai auzit nimic nici despre acest lucru. Îmi permit să vă întreb, stimate domn, dacă ați putea sau ați vrea să-mi dați vreun ajutor în acest sens. Mă refer în special la traducerea cărții *Revolta* (care fusese deja acceptată de Denöel) și mă gândeam dacă același editor al «Manualului» dumneavoastră nu ar fi fost interesat. Eventual aș putea să-l contactez pe dl. Dumézil, care vă e prieten și care are o mare influență asupra acestui mare editor. În rest, vreau mult să cunosc mai îndeaproape opera acestui autor, despre care nu am citit decât foarte puțin și despre care mi s-a spus că a avut contribuții interesante într-un anumit domeniu de cercetare, care mă interesează foarte mult și pe mine (inițierea războinică).

Dar mi s-a mai spus că tocmai a apărut o carte de-a dumneavoastră despre șamanism; daca editorul mai are câteva exemplare disponibile, v-aș ruga să fiți atât de amabil și să-i dați adresa mea. Cam pe unde ați ajuns cu lucrarea dumneavoastră asupra originelor sacrului? Eu m-am apucat să adun material pentru un eseu asupra magiei sexului.

M-am restabilit definitiv la Roma și locuiesc la vechea adresă. Și întrucât mai veniți uneori prin Italia, sper să ne întâlnim aici.

Cu cele mai alese sentimente

J Evola

Corso Vittorio Emanuelle 197

Roma

Xeroxul în Arhiva Mircea Handoca, București.

EUROPA NAZIONE
Roma, 31.XII. 1951

Stimate domn,

Vă mulțumesc foarte mult pentru scrisoarea dvs deosebită și, de asemenea și pentru că mi-ați trimis noul dumneavoastră roman pe care îl voi citi cu un mare interes. Cât despre șansele ca el să fie publicat la editura Laterza, cred că este inutil să mai insist în a vă spune că voi face tot ce-mi stă în putere ca să vă ajut.

Eu găsesc destul de satisfăcătoare clarificarea situației legată de relațiile dumneavoastră cu «masoneria» academică. Cred că ar fi mai degrabă mai puțină metodologie și mai multă tactică, iar împotriva tendinței de a mai introduce câțiva cai troiani în această citadelă universitară, nu prea știu ce să spun. Foarte important ar fi să nu vă lăsați, sub nici o formă păcălit, „căci mediile academice prin ele însele corespund unui fel de «curent psihic», cu mari șanse de a intra sub o influență subtilă deformantă și contaminantă. Însa eu cred că, socotit ca fundament interior, sau pentru relațiile dumneavoastră cu anumite cercuri considerate mai aparte, puteți să vă apărați de acest pericol foarte bine.

În ceea ce privește «metodologia», știti foarte bine că eu sunt adeptul căii de mijloc deoarece, opus majorității «esoteriștilor», mă gândesc foarte mult și cum să redactez o documentație destul de satisfăcătoare din punct de vedere «științific». Ceea ce întreprindeți dumneavoastră acum în domeniul istoriei religiilor și al mitologiei, am făcut eu cu mulți ani în urmă, doar că pe tărâmul filosofiei academice, lucru care pe atunci, ținea de idealismul absolut. Direcția este aceeași: adică problemele cele mai importante ale acestei filosofii nu pot sub nici o formă să fie rezolvate, daca nu se depașește acea «filosofie» în sine. Dar judecând această contribuție din prisma celor trei cărți (una dintre ele fiind – *Teoria individului absolut* – pe care tocmai am mai revizuit-o încă o dată și care cred că ar fi utilă, dacă aș mai reedita-o ca mărturie) m-am săturat. Eu nu

cunosc prea bine cercurile de la Sorbonna; pe cele italiene nici atât. Şi nici nu a fost nevoie să mă prefac prea mult, pentru că mi-au dat un curs la Universitatea din Milano şi din Florenţa; dar, din punctul meu de vedere m-am gândit că nu prea merită, iar repulsia pe care o simt pentru indivizii şi tenebrele lumii universitare [?] ţine mai mult de fizic.

Deoarece îmi vorbiţi în special de domnul Guénon, cred că o acţiune utilă ar fi aceea de a pune la punct anumite aspecte ale doctrinei lui, care seamănă mult cu un dogmatism profund arbitrar căci, per total, amestecul ideilor tradiţionale cu punctele de vedere individuale a fost şi el inevitabil. Asta cu atât mai mult cu cât în Franţa, dar şi în Italia s-au format grupuri, care merg pe linia trasată de maestru, membrii lor fiind «primii din clasă», mărind astfel asigurarea dogmatică şi pretinzându-se mai «catolici decat Papa», ceea ce este destul de supărător şi care nu poate decât să atace ce este mai bun la Guénon.

Vă sunt profund îndatorat de intenţia de a mă ajuta în publicarea unor cărţi de ale mele în franceză. Ca să vă spun adevărul, lucrurile sunt în impas cu Gallimard şi Denöel; apoi, persoana care asigura legătura şi care deja începuse să facă traducerea cărţii *Revolta* a dispărut; după demersurile făcute pe lângă Laterza, nu am mai avut nici o veste, deşi i-am scris chiar eu însumi, dar nu mi-a răspuns. Totuşi, cred că Payot deţine colecţii sau cele două cărţi de care mi-aţi vorbit *(Revolta* şi *Trezirea)* şi care ar merge foarte bine, căci vedem peste tot opere, care nu sunt neapărat mai «ştiinţifice» decât ale mele. Adevărul este că nu la tot pasul ai parte de înţelegere; altele ar putea fi reduse la faptul că traducerile în germană sau engleză au apărut la edituri foarte tari, «respectabile». Eu totuşi cred că cel mai bine este să aştept să vă întoarceţi la Paris şi să nu fac nimic, înainte de a mai trimite cărţile pe undeva.* Deci, vă rog să-mi daţi de ştire când vă reîntoarceţi.

Mă bucur să aud că sunteţi din nou în Italia. Întrucât nu aş vrea să ratez posibilitatea de a vă întâlni, vă rog să-mi spuneţi

ce planuri aveți, ca să știu și eu cum să fac, deoarece e posibil ca la primăvară să plec din Roma o bună bucată de vreme.

Cu cele mai alese salutări — in signo solis invicti — rămân al dumneavoastră,

J. Evola

* Chiar acum am primit o scrisoare de la Payot, care mă anunță că a primit cartea dumneavoastră și îmi spune că sunt dispuși să la în considerație și cele două cărți ale mele. Le voi expedia de îndată.

Bologna, 12. III. 1952

Stimate Domn,

Cred că aţi ajuns deja la Paris, de aceea reiau subiectele din ultimile noastre scrisori.

Vă imaginaţi, desigur, că am citit deja cartea dvs despre şamanism şi că am găsit-o deosebit de interesantă. Singura remarcă este aceea că şamanul, aşa cum l-aţi descris dvs, se deosebeşte foarte puţin de cel iniţiat, în general, aşa cum este el descris în societăţile sălbatice. Mi-e teamă că dacă aţi vrea să scrieţi o carte asupra iniţierii la «primitivi» v-aţi vedea obligat să menţionaţi, în mare parte, aceleaşi lucruri; poate că ar fi mai bine să-i lăsăm şamanului, ca atare, caracteristici mai specifice şi mai negative, anume acelea de iniţiat mai mult sau mai puţin degenerat. Exceptând acest lucru, cartea este foarte interesantă, atât din punctul de vedere al unei documentaţii bogate, cât şi din punctul de vedere al punctelor de reper, după care aţi organizat şi interpretat materialul. Am scris un articol despre cartea dvs, pe care l-am publicat acum câteva săptămâni în urmă, în cotidianul *Roma* - un nimic, nu am făcut decât să semnalez lucrarea; în această revistă am fi putut aborda câteva probleme interesante, dar pentru moment nu prea am avut ce. În ceea ce priveşte traducerea în limba italiană, nu am făcut încă nici un demers pe lângă Laterza, de teamă să nu am vreun eşec. Pentru moment, acest editor şi-a redus drastic publicaţiile; mi-a scris recent că, din această cauză, se vede obligat să mai amâne chiar şi noua ediţie a cărţii mele despre Graal, care a fost promisă şi anunţată cu doi ani înainte. Deci, dacă vrem să mai lucrăm cu Laterza, trebuie să aşteptăm un moment mai bun. Dar, în acest caz, mai intervine şi dificultatea legată de dimensiunea lucrării. După părerea mea, nu prea ar fi indicat să o reduc, întrucât valoarea ei stă tocmai în materialul documentar; cartea, aşa cum este ea, se prezintă ca o bază pentru toţi cei care sunt interesaţi de acest subiect şi nu ca un rezumat, care nu ar face decât să ofere nişte idei directoare. Eu aş zice să mai aştept ca *Tratatul* dvs tradus să apară mai întâi,

după care eu să-i dau aceluiaşi editor *Şamanismul* care este, oarecum, completare la prima lucrare. V-am spus că Bocca, editorul, era interesat, ca idee de principiu, de o carte despre istoria religiilor, iar dvs aţi fi vrut să-i cereţi lui Payot să vă spună cam cum stau lucrurile cu (care a reuşit, în cele din urmă să publice *Tehnici) Tratatul*. Ştiaţi de acest lucru?

A propos de Payot, cum v-am spus, a început să se intereseze de *Revolta* şi de *Doctrina trezirii*. Până acum nu am primit nici un răspuns de la el. Dacă aveţi ocazia să vă întâlniţi cu el sau să-l sunaţi la telefon, aţi fi atat de amabil să-i amintiţi de acest lucru? Între timp, editurile Robert Laffont au avut chiar ele iniţiativa de a cere *Revoltu*, ca eventual să o traducă. I-am răspuns că aşteptăm veşti de la Payot. Dar «Editurile Laffont» oare sunt ele serioase?

Un motiv în plus pentru care vă scriu este acela de a vă informa că am plecat la Bologna, unde aş vrea să rămân până la sfârşitul lunii aprilie. Sper că nu veţi veni la Roma chiar în această perioadă, deoarece aş regreta foarte mult dacă nu ne-am putea vedea.

Sperând că voi avea curând veşti de la dumneavoastră, vă rog să acceptaţi, domnule Eliade, expresia sentimentelor mele cele mai prietenoase.

J. Evola
Pensione Nuova Via del Porto,
Bologna

Xeroxul în Arhiva Mircea Handoca, Bucureşti.

La Santona, 13.VII.1953

Stimate Domn,

Vă scriu la Paris pentru că nu știu exact unde sunteți în această perioadă. Ultima scrisoare pe care am primit-o de la dumneavoastră era expediată din Elveția. Sper totuși că aceste rânduri să ajungă la dumneavoastră.

Cartea dumneavoastră despre șamanism este aproape gata să intre la tipar. Nu a fost terminată, deoarece Bocca a considerat că este mai bine să aștepte până la sfârșitul verii, ca să o lanseze cât mai avantajos cu putință.

Dar, mai am și un alt motiv foarte special pentru care vă scriu. După cum v-am mai spus, am devenit un fel de consilier al lui Bocca pentru acest domeniu și vrem să organizăm programul editorial pentru anul viitor. M-am gândit la Dumézil. Nu cred că s-a publicat ceva din scrierile lui în italiană, deși multe din studiile lui tratează, în special, civilizația romană în antichitate. Dvs ce părere aveți? Dacă e cazul, care ați crede că ar fi cartea cea mai interesantă, mai *appealing* și mai puțin savantă pentru a fi tradusă? Întrucât știu că sunteți prieten cu domnul Dumézil, mă gândesc că ați putea influența acest lucru, ca și cum el v-ar datora această traducere.

În afară de Dumézil, v-aș rămâne obligat dacă ați putea să-mi semnalați și alte lucrări, indiferent de limbă, care, după dvs, ar putea fi interesante pentru publicul italian. Trebuie să fie cărți serioase, dar în același timp și accesibile unui public, care nu este prea specializat în materie. Noua adresă de aici va fi valabilă până în primele zile ale lui septembrie.

Vă rog să acceptați, domnule, expresia celor mai simpatice sentimente.

J. Evola

Grande Albergo LA SANTONA

Modena

Xeroxul în Arhiva Mircea Handoca, București.

Julius Evola

Iugoslavia

Centrul cuibul „Dacia" de la Roma
Piața Rafael Cuibului
Leg. Iosif Zopa.

Dragii mei,

Voiesc să vă încredințez prin
rezolvarea dorită chestiunii:

I. Tipărirea testamentului
lui Motta. Pe care să-l
alăturăm traducerii în limba
italiană. Rămâne ca să
să traducă mai multe
prefețe.

La această prefață se poate
adăuga o alta a Sf. General
Sallier, sau a altui cavaler, care
a cunoscut pe Motta atât
în Rhodesia cât și la Congresul
de la Montreux. Și în deosebi
valoarea intelectuală și caracterul
Dacă mai este la vreme să le
rugăm și pe ele o copie a
testamentului pentru a le cita.

Scrisoarea lui Codreanu pentru cuibul "Dacia", de la Roma, 19 noiembrie 1937

de D. et me dire quelque chose à ce sujet dans votre prochaine lettre.

Evola m'écrit qu'il va vous doucher aller prochainement à Bucarest, et il me demande de lui indiquer de jours où il pourrait y rencontrer. Je n'y ai que vous et M. Vâlc., et j'espère que vous ne verrez pas d'inconvénient à ce que je lui donne vos adresses pour qu'il vous demande un rendez-vous (je lui donnerai les deux pour le cas où il en ait de vous voir chacun). Naturellement, il me faira mille histoires d'Asie, et je pense qu'il me faira bien de l'éviter qu'il le rencontre ; je compte sur vous pour cela.

Croyez, je vous prie, cher Monsieur, à mes sentiments les meilleurs.

René Guénon

Scrisoarea lui René Guernon către Vasile Lovinescu

Corneliu Zelea Codreanu

Evola, Giulio Cesare Andrea, (n. 1893), autor de scrieri filosofice şi politice. Opere: *Fenomenologia individului absolut. Omul ca putere* (Roma, 1926); *Teoria individului absolut.* (Torino, 1927-30); *Imperialismul păgân* (Roma, 1928); *Tradiţia hermetică* (Bari, 1930); *Revolte împotriva lumii moderne* (Milano, 1935); *Misterul Grealului şi tradiţia ghibelină a Imperiului* (Bari, 1937); *Mitul sângelui* (Milano, 1937). S-a ocupat de valoarea mitului în istorie. Mircea Eliade a prezentat cartea lui Evola *Revolta contra lumii moderne* (*Vremea*, an. VIII, 1935, martie 31, nr. 382, p. 6). Numele învăţatului italian e prezent în volumele lui Eliade. *Comentarii la legenda Meşterului Manole* (p. 7), *Insula lui Euthanasius* (p. 29), *Yoga. Imortalitate şi libertate*, 1975, p. 176.

Pe mulţi îi stânjeneşte sau chiar îi irită faptul că o bună parte din studiile lui Claudio Mutti se ocupă, pe deasupra patimilor şi prejudecăţilor încotăţenite la noi, de istoria şi doctrina Mişcării Legionare (cu un accent aparte pe relaţia cu legionarismul a unor mari figuri intelectuale ale secolului XX, în frunte cu ceea ce s-a numit «Şcoala lui Nae Ionescu»). În această privinţă, cazul său nu este unicul, ci doar cel mai pregnant, iar acest lucru ar trebui să dea de gândit. Legionarismul a atras atenţia multor cercetători străini, care l-au judecat adesea mai pertinent decât analiştii de acasă, sesizându-i dimensiunile, complexitatea şi originalitatea, nu fără o firească distanţare critică de excesele lui reprobabile, care însă nu-l definesc esenţial. [...] Rămâne admirabilă, dincolo de controversata latură ideologică, extraordinara acuitate cu care Claudio Mutti (ca şi păgânizantul Evola odinioară) intuieşte elementul spiritual al legionarismului [...]. În acest context, nu este de mirare că figura lui Mircea Eliade s-a bucurat de un interes precumpănitor", cercetătorul italian străduindu-se "să demonstreze, cu stringenţă logică şi meticulozitate documentară, că tinereţea legionară a acestuia e un fapt de netăgăduit, nu fără puternice rezonanţe în viaţa şi opera sa (publicistica de tinereţe, piesa de teatru *Ifigenia*, nuvelele *Un om mare* sau *Adio!*, romanele *Nopţile de Sânziene* sau *Nouăsprezece trandafiri*, memorialistica etc.), dar că prin aceasta el nu merită să fie culpabilizat [...]. Opţiunea legionară a lui Eliade se motivează istoriceşte şi sufleteşte, făcând parte din destinul tragic al generaţiei sale, a cărei forţă creatoare nu poate fi însă contestată. Adevărul despre acest aspect al vieţii şi gândirii lui Eliade se îngemănează cu adevărul despre fenomenul legionar, pe care el l-a resimţit întotdeauna, ca şi Codreanu însuşi, nu atât ca pe «un fenomen politic», cât ca pe unul «de esenţă etică şi religioasă», înnobilat şi încununat de un martiraj fără precedent în istoria modernă a lumii creştine. Eliade este, de altfel, cel ce a definit legionarismul drept «singura mişcare politică românească ce luă în serios creştinismul şi Biserica» (cf. Mircea Eliade, *Memorii*, vol. II, Editura Humanitas, Bucureşti, 1991, pp. 26-27)".

978-973-8982-71-0